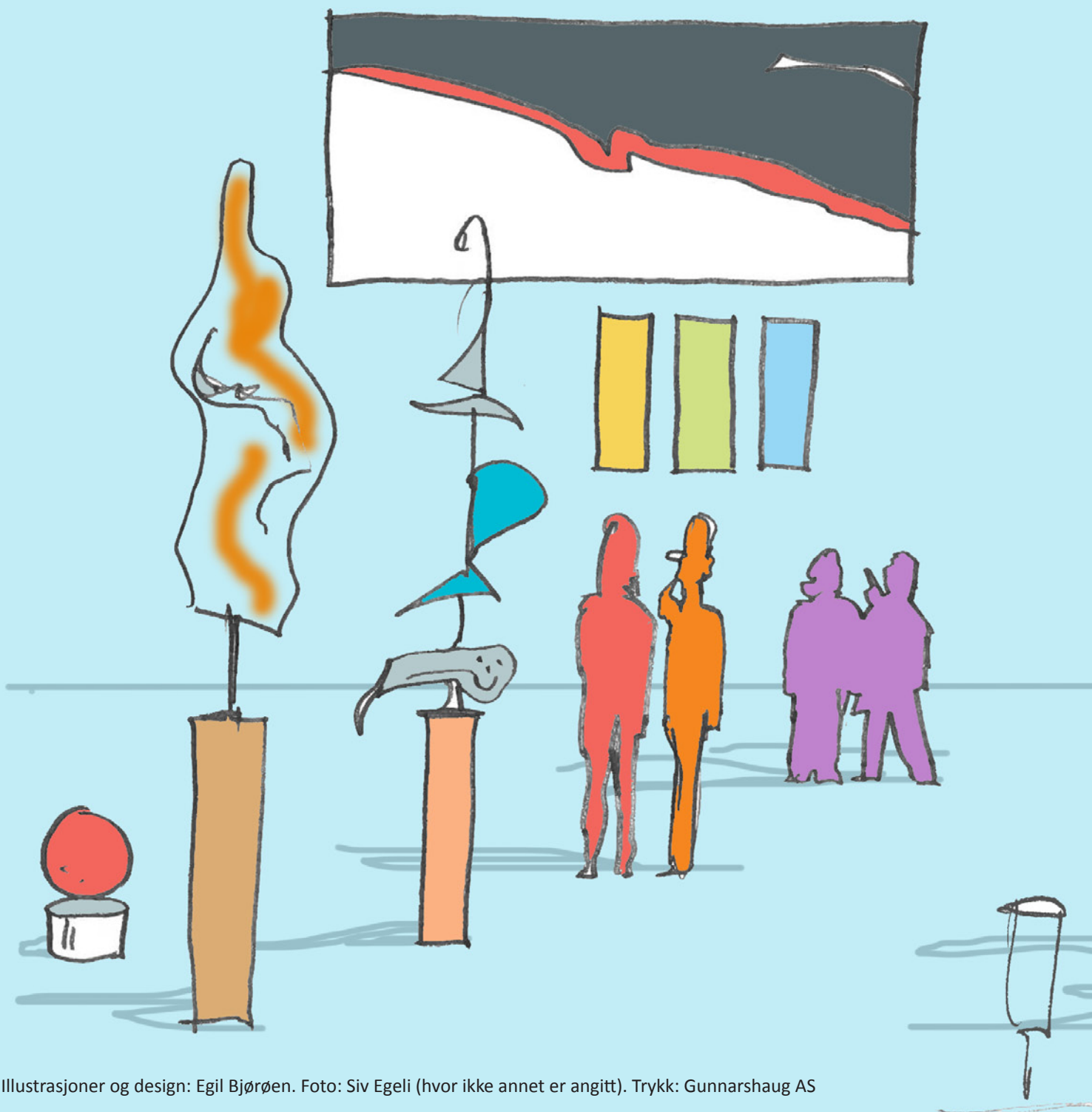

Kulturarenaplan 2013-2025

Vedtatt av Stavanger bystyre 29. oktober 2012

Kulturarenaplan

2013-2025

Vedtatt av Stavanger bystyre 29. oktober 2012

Stavanger bystyre vedtok 29. oktober 2012 ny kulturarenaplan for Stavanger (sak 109/12):

«Utkastet til ny kulturarenaplan for Stavanger for perioden 2012-2025, datert mars 2012, godkjennes med følgende endringer:

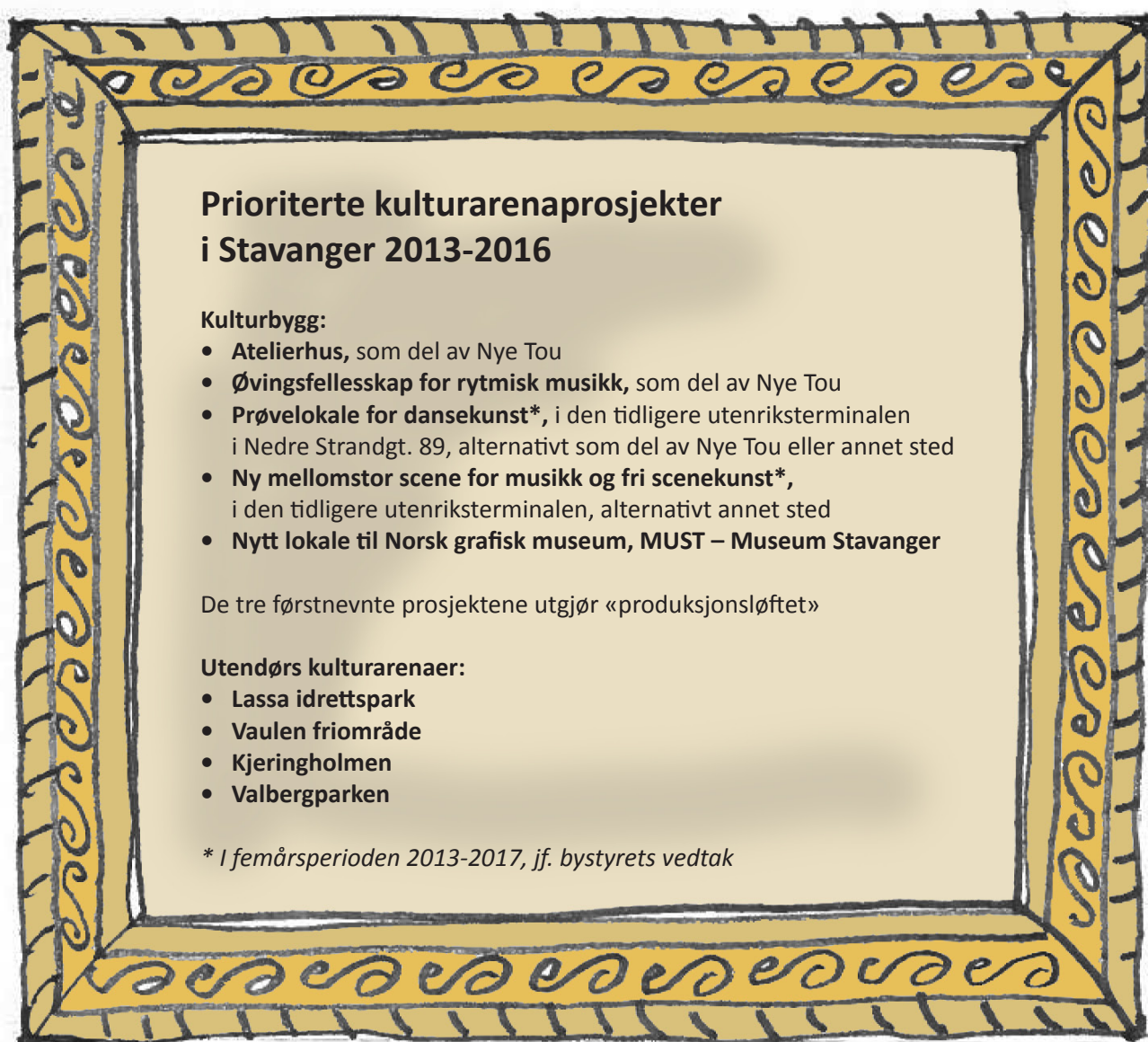
-Nytt lokale til Norsk grafisk museum, MUST – Museum Stavanger tas med på listen over prioriterte kulturarenaprosjekter i Stavanger 2012-2016. Stavanger kommunes bidrag må avklares.

-Før det tas endelig stilling til bruken av tidligere utenriksterminalen i Nedre Strandgt. 89 utredes plassering av ny mellomstor scene i 2. etg. Vurderingen skal parallelt ta stilling til alternativ plassering av prøvelokale for dansekunst, f.eks. som del av Tou Scene. Både prøvelokale for dans og ny mellomstor scene skal primært ha prioritet i kommende femårsperiode (2013-2017). Mulighet for inntektspotensiale i 2 etg. i utenriksterminalen tas med i vurderingen.

Korrigeringer av redaksjonell art påpekt av høringsinstansene innarbeides.»

Siden bystyrebehandlingen først ble foretatt ved utgangen av oktober 2012, vil planperioden de facto bli fra 2013, ikke 2012. Dette er innarbeidet i foreliggende endelige planversjon.

Bystyrets vedtak innebærer følgende prioritering for første del av planperioden, 2013-2016/17:

**Prioriterte kulturarenaprosjekter
i Stavanger 2013-2016**

Kulturbygg:

- Atelierhus, som del av Nye Tou
- Øvingsfellesskap for rytmisk musikk, som del av Nye Tou
- Prøvelokale for dansekunst*, i den tidligere utenriksterminalen i Nedre Strandgt. 89, alternativt som del av Nye Tou eller annet sted
- Ny mellomstor scene for musikk og fri scenekunst*, i den tidligere utenriksterminalen, alternativt annet sted
- Nytt lokale til Norsk grafisk museum, MUST – Museum Stavanger

De tre førstnevnte prosjektene utgjør «produksjonsløftet»

Utendørs kulturarenaer:

- Lassa idrettspark
- Vaulen friområde
- Kjeringholmen
- Valbergparken

* I femårsperioden 2013-2017, jf. bystyrets vedtak

Forord

I 2008 var Stavanger europeisk kulturhovedstad. Både før, under og etter selve kulturhovedstadsåret ble satsingen livlig diskutert under mottoet «Ka då ittepå». Høsten 2009 vedtok bystyret Stavanger kommunes «ittepå-plan», *Kulturbyen Stavanger 2010-2017 – kommunedelplan for kunst og kultur*. Planen inneholder et «kulturkart» med en rekke aktuelle byggeprosjekter innenfor kultursektoren. «Ittepå-ambisjonene» er det ingenting i veien med, men hvor bør det satses og bygges, og hvem skal tildeles prioritert plass i køen? Disse spørsmålene, som handler om kulturpolitikk, byutvikling og kommunaløkonomisk prioritering, er utgangspunktet for foreliggende kulturarenaplan.

Planen strekker seg i tid fram mot Stavanger bys 900-årsjubileum i 2025. Planen er en fagplan for kultursektoren, og inneholder statusbeskrivelser og prioriteringer av investeringsbehov for kulturbygg og -anlegg i Stavanger. I tillegg gis det føringer for den videre utvikling av kulturakser og tyngdepunkter med hensyn til produksjons- og visningssteder for kunst og kultur.

Planens bakgrunn, hensikt og mandat beskrives i kapittel 1 og 2. Kapittel 3 beskriver planprosessen. Kapittel 4 oppsummerer et omfattende registreringsarbeid som er gjennomført som del av planprosessen – 119 kulturarenaer er bedt om å beskrive status og behov, samt utviklingsplaner. Kapittel 5 inneholder i hovedsak prioriteringer og vurdering av enkeltprosjekter. I tillegg blir det gitt noen vurderinger av og føringer for byens kulturakser og kulturelle tyngdepunkter.

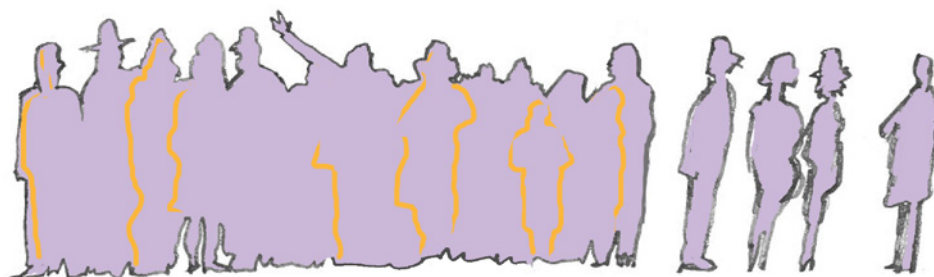
Takk til Urban Sjøfront AS og LÉVA Urban Design AS som har vært engasjert for å bistå i registreringsarbeidet.

Stavanger, november 2012

Halvor S. Karlsen
direktør

Rolf Norås
kultursjef

Trond Lie
prosjektleder

Innhold

Forord	5
Innhold	6
1. Oppdraget	8
1.1 Bakgrunn	9
1.2 Mandat	11
1.3 Nærmere om enkelte punkter i mandatet	11
1.3.1 Forankring i kommunedelplanen for kunst og kultur (punkt 7)	11
1.3.2 Ny mellomstor scene for musikk og fri scenekunst (punkt 2a)	12
1.3.3 Nye visningssteder for samtidskunst/kunsthaller (punkt 2b)	12
1.3.4 Prøvelokalelokale for dansekunst (punkt 2c)	12
1.3.5 Kiellandsenter/litteraturhus (punkt 2d)	12
1.4 Avgrensninger	13
1.5 Planrevisjon hvert fjerde år	13
2. Hvorfor en egen kulturarenaplan?	14
2.1 Oversikt, konkretisering, prioritering	15
2.2 Nye tider, nye krav	15
2.3 Idretten som modell	15
3. Planprosessen	16
3.1 Planfaser og bistand	16
3.2 Tilknytning til revisjon av kommunedelplan sentrum	17
3.3 Administrativ forankring og politisk behandling	17
3.4 Medvirkning fra kulturlivet	17
4. Situasjonen – status og planer for Stavangers kulturarenaer	18
4.1 Innledning	19
4.2 Kategori A: Kulturbygg der kommunen er eier og/eller yter årlige tilskudd	20
4.2.1 Status 2012	20
4.2.2 Umiddelbare behov og framtidige utviklingsplaner	20
4.2.3 Oppsummering	20
4.3 Kategori B: Bydelshus og skoler som fungerer som arena for kulturlivet	21
4.3.1 Status 2012	21
4.3.2 Umiddelbare behov og framtidige utviklingsplaner	21
4.3.3 Oppsummering	21
4.4 Kategori C: Utendørs kulturarenaer	21

4.5	Kategori D: Kulturarenaer i nabokommunene med en regional funksjon	22
4.6	Kategori E: Bygg i privat eie som fungerer som arena for kulturlivet	22
4.7	Kategori X: Produksjonslokaler	23
4.8	Hvor trykker skoen mest?.....	23
5.	Prioriteringer, kulturakser og tyngdepunkter.....	24
5.1	Innledning	25
5.2	Prioriteringer	25
5.2.1	Prioriteringer i gjeldende planer	25
5.2.2	Økonomisk handlingsrom og finansiering	27
5.2.3	Prioriterte kulturarenaprojekter 2013-2016.....	28
5.2.4	Foreløpig uprioriterte kulturarenaprojekter 2013-2025.....	30
5.2.5	Planrevisjon i neste kommunevalgperiode – fra uprioritert til prioritert prosjekt?	31
5.2.5.1	Nye Tou, byggetrinn 2	31
5.2.5.2	Nye visningssteder for samtidskunst/kunsthaller	31
5.2.5.3	Kiellandsenter/litteraturhus	31
5.2.5.4	Museumsprosjekter i kø.....	31
5.2.5.5	Kapasitetsutnyttelse i eksisterende anlegg	32
5.2.5.6	Etterlysning: Utradisjonelle løsninger – samlokalisering og sambruk	32
5.3	Kulturakser og tyngdepunkter	35
	Vedlegg	37
	Arenaoversikt – liste over kulturarenaer som inngår i registreringen	38
	Oppsummering av registreringer for kulturarenaer i kategori A og B.	
	Rapport fra Urban Sjøfront AS og LÉVA Urban Design AS	43

1. Oppdraget

1.1 Bakgrunn

Bystyret vedtok 21. september 2009 gjeldende kommunedelplan for kunst og kultur, *Kulturbyen Stavanger 2010-2017* (sak 110/09). Planen inneholder et «kulturkart» som viser dagens kulturakser og tyngdepunkter med hensyn til produksjons- og visningssteder for kunst og kultur. Videre er det på kartet plottet inn en rekke aktuelle byggeprosjekter innenfor kultursektoren. (Se figur på s. 10.) Det oversiktsbildet dette gir, reiser flere problemstillinger:

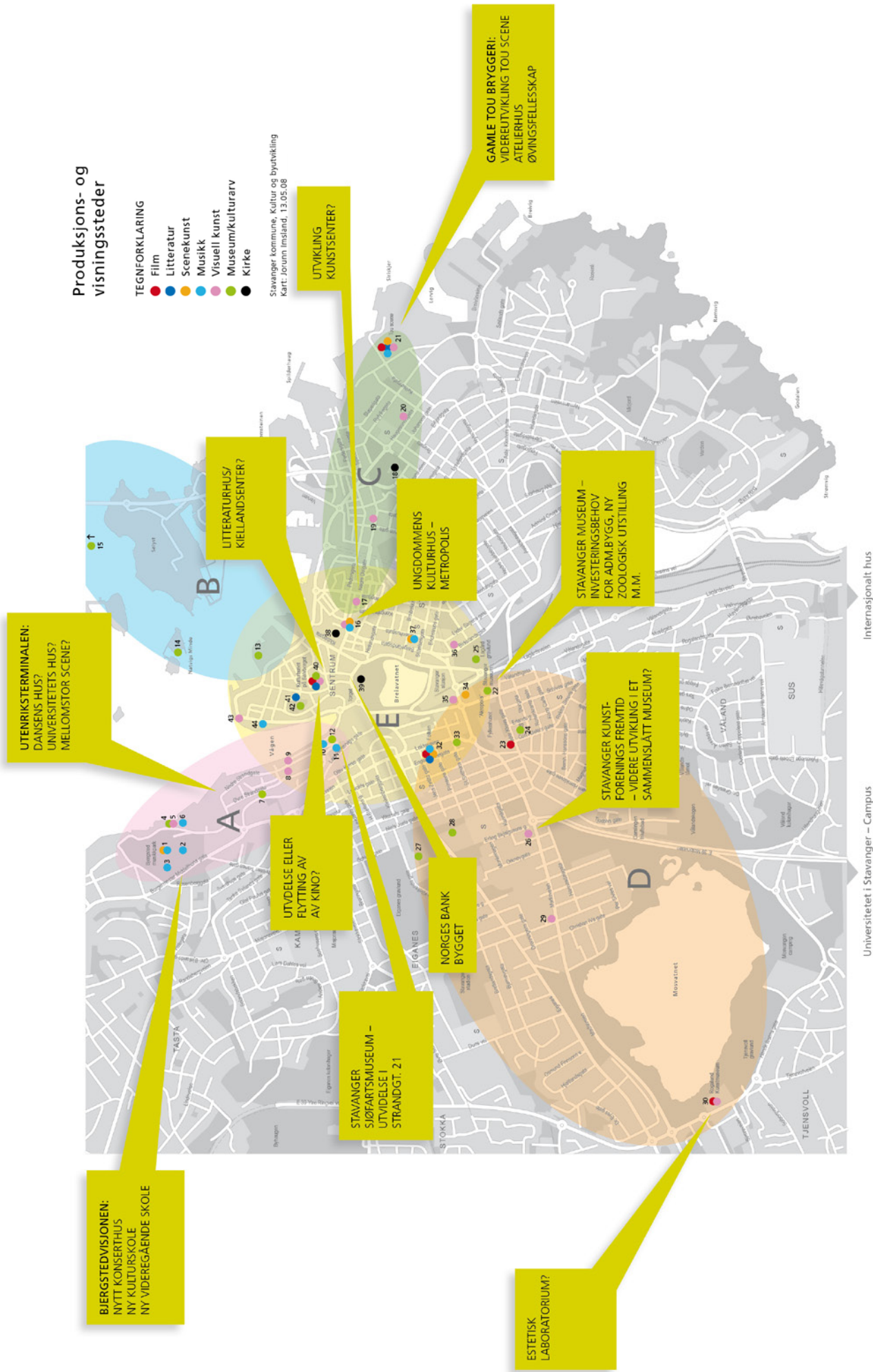
- I hvilken grad utfyller og forsterker de viste byggeprosjektene/kulturarenaprojektene den samlede kulturelle infrastrukturen?
- I hvilken grad tar de hensyn til og bygger opp om publikums etablerte bevegelsesmønstre?
- Og i hvilken grad henger de sammen med den øvrige byutviklingen, blant annet når det gjelder utviklingen av Stavanger sentrum, samferdselsårer og kommunikasjonsknutepunkter?

Videre heter det i kommunedelplanen at det med utgangspunkt i kulturkartet skal utarbeides en egen kulturarenaplan for perioden fram mot Stavanger bys 900-årsjubileum i 2025. Planen skal samle og systematisere informasjon om aktuelle nye kulturarena-prosjekter så vel som behovene for videreutvikling av eksisterende anlegg, samt foreta en prioritering av hvilke prosjekter det er mest ønskelig å utvikle og realisere. Til grunn for planen skal det foreligge en omfattende kartlegging av dagens arenaer og framtidige behov. Kulturarenaplanen skal utarbeides i tilknytning til arbeidet med revisjon av kommunedelplan for sentrum.

Sak om oppstart av kulturarenaplanarbeidet ble lagt fram for kommunalstyret for kultur og idrett som fagstyre høsten 2010 (sak 107/10). Saken beskrev planens tematiske og geografiske omfang, målgrupper, planstatus (type plan), plangrunnlag og organisering og framdrift. Det ble lagt opp til sluttbehandling av planen i kommunalstyret høsten 2011. Dette ble forskjøvet til våren 2012 da kommunalstyret behandlet sak om status i planarbeidet høsten 2011 (sak 63/11). Begge sakene ble enstemmig vedtatt. Det ble senere bestemt at planen også skulle behandles av formannskapet og til slutt av bystyret høsten 2012.

Kulturkartet i Kulturbyen Stavanger 2010-2017 - kommunedelplan for kunst og kultur

Kulturakser: A. Bjergsted - Indre Vågen B. Kulturhistorisk havnelandskap C. Nytorget - Stavanger Øst D. Kunst, kulturarv, rekreasjon E. Sentrum

1.2 Mandat

Bystyret og kommunalstyret for kultur og idrett sine vedtak om igangsetting av planarbeidet ga dette mandatet. Kulturarenaplanen skal:

1. belyse status og foreta *prioriteringer av framtidige investeringsbehov* for kulturbygg og -anlegg i Stavanger. Med anlegg menes i denne sammenheng også utendørs kulturarenaer i form av byrom og plassdannelser. Med prioriteringer siktes det til disponering av kommunale midler. Planarbeidet avgrenses således til i hovedsak å omfatte kulturbygg og -anlegg der kommunen er eier og/eller yter årlige tilskudd. *Prioriteringslisten skal være et underlag for de årlige prioriteringer av investeringsprosjekter i kommunens handlings- og økonomiplan (budsjett)*
2. foreta valg med sikte på avklaring av følgende saker der det foreligger politiske vedtak/bestillinger:
 - a) ny mellomstor scene for musikk og fri scenekunst
 - b) nye steder for visning av samtidskunst/kunsthaller
 - c) prøvelokale for dansekunst
 - d) Kiellandsenter/litteraturhus
3. gi *føringer for den videre utvikling av kulturakser og tyngdepunkter* med hensyn til produksjons- og visningssteder for kunst og kultur. Den kulturelle infrastrukturen skal bygge opp om de samferdsels- og bevegelsesmønstre som den overordnede by- og regionalutviklingen legger opp til

Arena betyr sand og betegnet opprinnelig den sandstrødde plassen i det romerske amfiteater. Etter hvert kom arenbegrepet til å inkludere kampplasser, scener og skueplasser av mange slag, og i dag brukes det på så vel utendørs som innendørs forsamlingssteder, scener og bygg der publikum samles for å delta i eller oppleve kunst og kultur, underholdning og idrett, m.m.

4. omfatte hele kommunen, ha et regionalt perspektiv og i tid strekke seg mot Stavanger bys 900-årsjubileum i 2025
5. omfatte fem kategorier kulturarenaer:
 - a) kulturbygg der kommunen er eier og/eller yter årlige tilskudd
 - b) bydelshus og skoler som fungerer som arena for kulturlivet
 - c) utendørs kulturarenaer
 - d) kulturarenaer i nabokommunene med en regional funksjon
 - e) bygg i privat eie som fungerer som arena for kulturlivet.Med henvisning til mandatpunkt 1 vil registreringen og prioriteringen primært omhandle arenaer innenfor kategoriene a, b og c

6. ha status som fagplan, på linje med eksisterende kommunale handlingsplaner innenfor kulturområdet
7. være forankret i kommuneplanen for 2010-2025, *Sammen for en levende by* og kommunedelplanen for kunst og kultur, *Kulturbyen Stavanger 2010-2017*, og utarbeides i tilknytning til arbeidet med revisjon av kommunedelplan for sentrum
8. være rettet inn mot følgende målgrupper:
 - a) kommunens politiske organ, særlig kommunalstyret for kultur og idrett
 - b) kommunale fagavdelinger
 - c) nabokommunene, fylkeskommunen og statlige instanser
 - d) kulturinstitusjoner og kulturorganisasjoner
 - e) kunstnere og (andre) kulturutøvere.

1.3 Nærmere om enkelte punkter i mandatet

1.3.1 Forankring i kommunedelplanen for kunst og kultur (punkt 7)

Kommunedelplanen inneholder en liste med åtte prioriterte byggeprosjekter som «skal ha hovedprioritet i første del av planperioden» og 11 flere som «skal gjennomføres eller finne sin avklaring i perioden». For ordens skyld, kommunedelplanens planperiode er 2010-2017. De åtte pluss elleve prosjektene viser ikke bare at arenaprosjektene står i kø, men også at arbeidet med kulturarenaplanen ikke starter på «scratch», men skal bygge på de av bystyret allerede vedtatte visjoner, mål, innsatsområder og prioriteringer for kultursektoren i Stavanger.

1.3.2 Ny mellomstor scene for musikk og fri scenekunst (punkt 2a)

I kommunedelplanen for kunst og kultur pekes det på at «Stavanger mangler en mellomstor scene med gode fasiliteter. Det publikumsmessige, tekniske og scenesituasjonen er for flere arrangører ikke tilfredsstillende. Stavanger har behov for en mellomstor scene tilrettelagt for konsertvirksomhet, med fokus på jazz og andre musikk- og kunstformer, herunder fri scenekunst.» Og i bystyrets vedtak av planen heter det at det «i forbindelse med den igangsatte mulighetsstudien for gamle Tou bryggeri (skal) undersøkes mulighetene for etablering av en mellomstor scene her. Dette alternativet må vurderes opp mot andre alternativ i forbindelse med kulturarenaplanen.»

Mulighetsstudien Nye Tou ble lagt fram våren 2010 og viser en mulig utvidelse av Tou-anlegget med en mellomstor scene med cirka 300 sitteplasser eventuelt 500 ståplasser. I henhold til bystyrets vedtak skal dette forslaget vurderes opp mot alternative forslag i forbindelse med foreliggende plan.

Oppdraget besvares i kapittel 5.2.3.

1.3.3 Nye visningssteder for samtidskunst/kunsthaller (punkt 2b)

Mulighetsstudien Nye Tou viser bruk av ølhallene som kunsthall. Hallene vil opplagt kunne bli et velegnet og særpreget sted for visning av samtidskunst. Lokalisert i samme bygg som atelierhuset, vil Nye Tou med dette kunne få så vel produksjons- som formidlingslokaler for visuell kunst/samtidskunst av god kvalitet.

I formannskapssaken om mulighetsstudien (sak 3054/10) pekes det likevel på at forslaget først må vurderes opp mot andre aktuelle tiltak og prosjekter innenfor feltet.

Et annet spørsmål er behovet sett i et publikumsperspektiv. I denne sammenheng hører det med at Sandnes kommune relativt nylig har etablert KINO-KINO – senter for kunst og film i det gamle kino- og bibliotekbygget i Sandnes sentrum.

Oppdraget besvares i kapittel 5.2.5.2.

1.3.4 Prøvelokale for dansekunst (punkt 2c)

Første etasje av Nedre Strandgate 89, den tidligere utenriksterminalen, er allerede bygget om med dansesaler for kulturskolen, den videregående skolen og universitetet. Andre etasje, som i det senere har rommet administrasjon og publikumssenter for det nye konserthuset samt Stavanger konserthus' administrasjon, skal omdisponeres fra 2013. I kommunedelplanen er dansesaler for den profesjonelle dansekunsten beskrevet som aktuell ny bruk av lokalet. Og som det framgår av planen, vil bygget med det de facto kunne bli et dansens hus i Stavanger.

I denne sammenheng må det tas med i vurderingen at Sandnes kulturhus nå arbeider for å utvide arenaen med et tilrettelagt produksjonslokale for dansekunstnere. Dette som en oppfølging av RAS-prosjektet – Regional Arena for Samtidsdans.

I forlengelsen av dette må det vurderes om det er behov for tilrettelagte prøve- og produksjonslokaler for dansekunst både i Sandnes og Stavanger. Og, dersom slike lokaler på noe sikt skal realiseres begge steder, hvilken profil og hvilke funksjoner lokalene skal romme.

Oppdraget besvares i kapittel 5.2.3.

1.3.5 Kiellandsenter/litteraturhus (punkt 2d)

Formannskapet behandlet høsten 2009 Forprosjekt Kiellandsenter (Soland-rapporten, sak 3200/09), og vedtok at «det etableres et Kiellandsenter i Stavanger som også blir et litteraturhus», og at «videre utredning av Kiellandsenteret i et eventuelt nytt eget bygg må ses i sammenheng med kommunens planlagte kulturarenaplan».

Formannskapet vedtok våren 2011 (sak 27/11) å tildele driftsansvaret for Norges Bank-bygget som kulturbank til Sølvsberget KF. Sølvsberget har signalisert at de ønsker å få vurdert om det kan la seg gjøre å etablere et litteraturhus i deler av bygget etter rehabilitering (tidspunkt for rehabilitering er ikke bestemt). En forutsetning for dette er muligheten for etablering av kafé i første etasje, og da helst med uteservering på Domkirkeplassen.

I utgangspunktet står en på denne bakgrunn overfor tre lokaliseringalternativer: Kiellandsenter/ litteraturhus i 1) Sølvsberget, Stavanger kulturhus, 2) Kulturbanken (Norges Bank-bygget), 3) annet lokale.

Alternativ 1 innebærer at en integrerer Kiellandsenteret og planlagte litteraturhusfunksjoner i dagens kulturhus, som de facto er litteraturens hus i Stavanger (jf. biblioteket, Kapittelfestivalen m.m.). Valg av alternativ handler dels om areal og type lokale: Er det plass i Sølvsberget etter utbygging av nye kinosaler? Kan det gjøres plass ved heller å flytte andre tilbud/funksjoner til Kulturbanken? Lar det seg gjøre å innpasse et moderne litteraturhus i Kulturbanken når en skal ta hensyn til fredningsbestemmelsene? Osv. Men valg av alternativ må også ses i sammenheng med driftsøkonomien og publikumsgrunnlaget: Hvordan påvirker det grunnlaget for litterære arrangementer i Sølvsberget om en etablerer en sterk og til dels offentlig finansiert litterær arena utenfor kulturhuset? Og hvem skal eventuelt drive denne? Det er så langt vedtatt at «ansvar og drift av Kiellandsenteret skal i første fase knyttes opp mot Sølvsberget.»

Oppdraget besvares i kapittel 5.2.5.3.

1.4 Avgrensninger

I tillegg til byggenes og anleggenes plassering, størrelse, utforming og tilstand, er det selvsagt også en rekke andre forhold som påvirker kulturinstitusjonenes/-organisasjonenes drift og muligheter for utvikling, og som kommunen kan påvirke/legge til rette

– eksempelvis skjenkebestemmelser og tilskuddsordninger. Disse forholdene blir ikke tatt opp i denne planen, som primært omhandler bygningsmessige utfordringer og behov. Det betyr at rammebetingelser for øvrig må vurderes i andre sammenhenger, for eksempel de årlige budsjettprosessene (tilskuddsordninger/driftsnivå).

Planen omhandler først og fremst kulturarenaer for profesjonelle kunstnere og kulturaktører, og bygger således videre på avgrensningen i forhold til det frivillige kulturlivet foretatt i kommunedelplanen for kunst og kultur.

1.5 Planrevisjon hvert fjerde år

Den nye kulturarenaplanen strekker seg i tid mot 2025. Det utgjør tre bystyreperioder, eller et såpass langt tidsspenn at behov og prioriteringer som beskrives i dag ganske sikkert vil se annerledes ut et stykke på veien mot byjubileet i 2025. Det legges således opp til revisjon av kulturarenaplanen i hver kommunevalgperiode, dvs. hvert fjerde år.

Gamle Tou bryggeri

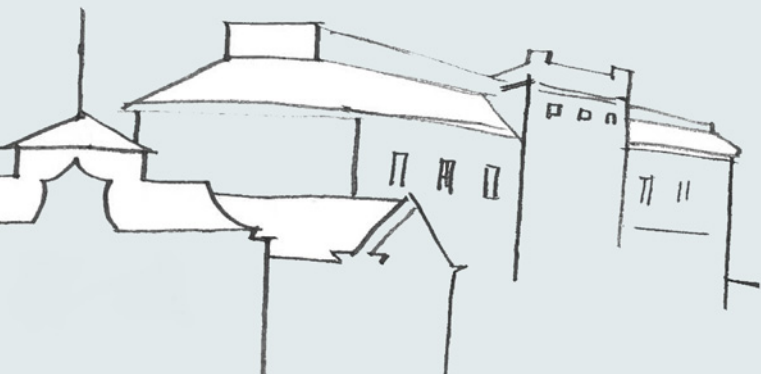

2. Hvorfor en egen kulturarenaplan?

2.1 Oversikt, konkretisering, prioritering

Under arbeidet med kommunedelplanen for kunst og kultur, *Kulturbyen Stavanger 2010-2017*, som i tid falt sammen med planleggingen og gjennomføringen av Stavanger2008 – europeisk kulturhovedstad, framstod det etter hvert et bilde av et lokalt kulturliv i betydelig endring, med høye ambisjoner – og mange byggeplaner (jf. kulturkartet omtalt i kapittel 1). Kulturhovedstadsatsingen bidro selvsagt i betydelig grad til dette. Og en rekke medieoppslag i tiden etter kulturhovedstadsåret befestet inntrykket av en forestående byggeboom i det lokale kulturlivet. Eksempelvis hadde Stavanger Aftenblad i januar 2010 et stort oppslag med overskriften "Spillet om Stavanger-kulturen", der "16 bygg og tomter som er aktuelle for kulturformål" ble omtalt.

Kulturarenaplanen er mot denne bakgrunn et redskap i forlengelsen av kommunedelplanen for kunst og kultur; en dokumentasjon av status og utviklingsbehov for Stavangers mange og ulike kulturarenaer, et forsøk på å skaffe oversikt og konkretisere de mange ideene og planene. Sist, men ikke minst, er kulturarenaplanen ment som et «svar» på det ofte stilte spørsmålet fra kulturlivet selv om hvilke kulturarenaprojekter kommunen mener det er mest ønskelig å utvikle og realisere de kommende år.

2.2 Nye tider, nye krav

I rapporten *Kommunal kultursektor i endring. Resultater fra en undersøkelse i norske kommuner*, utgitt av Norsk kulturråd i 2010, viser Oddveig Storstad at av alle endringer og trender som er undersøkt, er det ingen som merkes sterkere lokalt enn arrangører, artister og publikum sine økte krav til kulturarenaenes scenefasiliteter og tekniske utstyr (lyd, lys o.l.). Kulturlivet gjennomgår en profesjonalisering i alle ledd, viser Storstad, og utdaterte kulturhus og scener velges bort av arrangører og besøkes langt mindre av publikum.

I tillegg viser rapporten at det blir stadig flere eksempler på at «bygninger som opprinnelig ikke var tenkt til kulturformål, brukes som scene eller utstillingslokale», og at «naturen tas i større grad i bruk som arena for kultur».

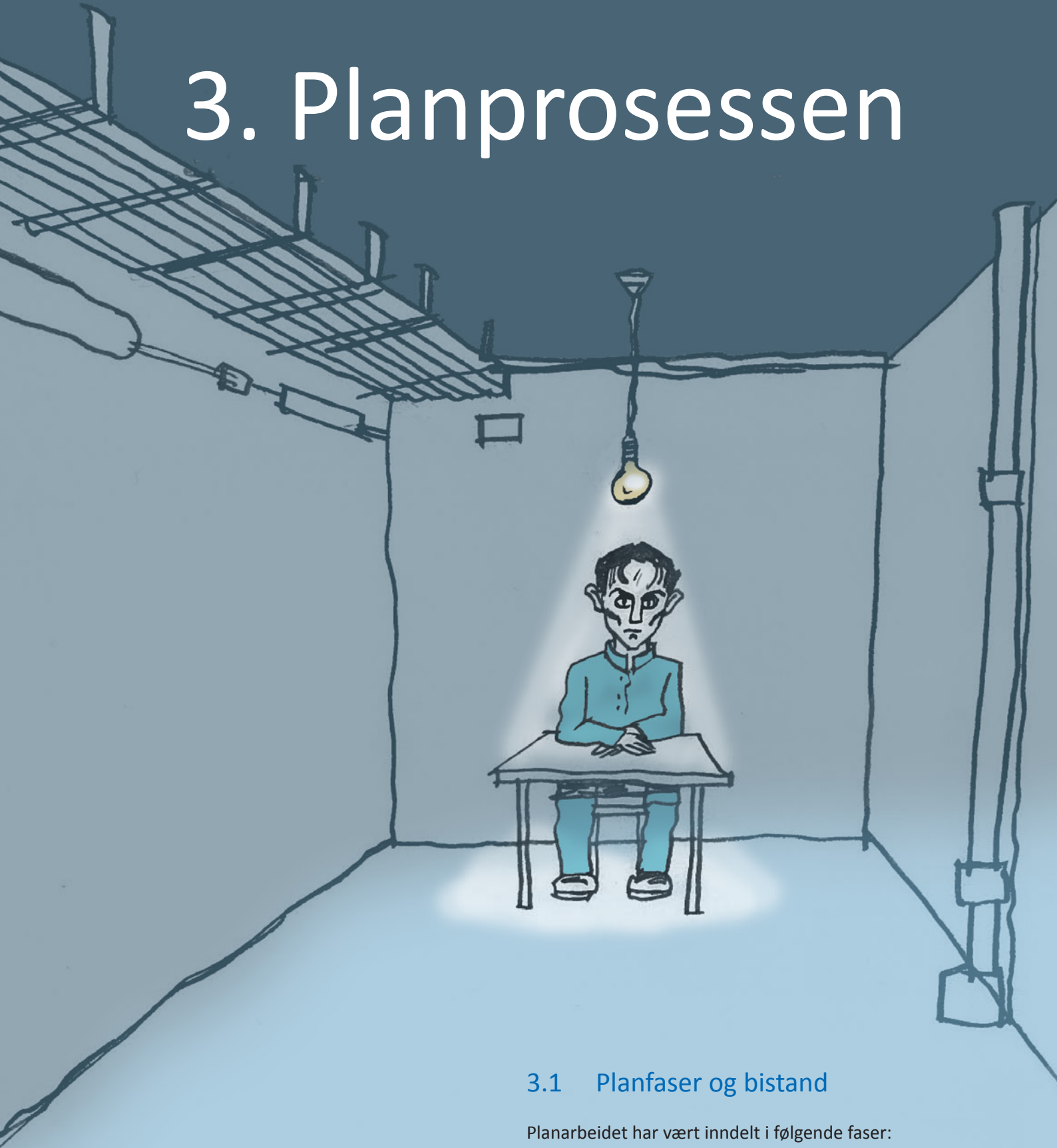
Det er mot denne bakgrunn ikke underlig at etablerte lokale kulturinstitusjoner som holder hus i gamle, ærverdige bygninger – eksempelvis Stavanger museum (MUST) og Rogaland Teater – nå ønsker å flytte til nye lokaler (teateret) eller rehabiliter og bygge ut eksisterende (museet). Eller at Tou Scene i gamle Tou bryggeri venter på realisering av Nye Tou-prosjektet – rehabilitering og tilrettelegging av det gamle industrianlegget til moderne kunstfabrikk, scene og møtested. Eller at tilretteleggere og arrangører av utendørsarrangementer ønsker å «oppgradere infrastrukturen» på arenaen slik at det blir mindre improvisasjon og «styr» fra år til år og mer forutsigbarhet og lavere riggekostnader.

Storstads undersøkelse konkluderer også med at «det er graden av urbanitet i betydningen hvor tett folk bor som skiller kommunene fra hverandre». Jo høyere urbanitet, jo mer profesjonalisering av kulturlivet og publikum. Stavanger og Stavanger-regionen er allerede en av de mest urbane kommunene og regionene i Norge. Dette utgangspunktet kombinert med den forventede høye befolkningsveksten i Stavanger og regionen de kommende år, gjør at det må påregnes økte forventninger og krav fra så vel kulturlivet som publikum om oppgradering og utbygging av Stavangers kulturarenaer i planperioden.

2.3 Idretten som modell

Offentlige støtteordninger og plankrav til idrettsanlegg har over tid medført at idrettssektoren i dag framstår som modell for kommunal kulturarenaplanlegging. Idrettssektoren har gode rutiner for status- og behovsrapportering for anleggene, samt rullerende prioriteringslister for framtidig oppgradering av eksisterende anlegg og investeringer i nye. For Stavangers vedkommende vises det i denne sammenheng til beskrivelser, vurderinger og prioriteringer i Kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet og naturopplevelse 2010-2022, samt de årlige forslag til fordeling av spillemidler (midlene fordeles av fylkeskommunene etter forutgående politisk prioritering i kommunene).

3. Planprosessen

3.1 Planfaser og bistand

Planarbeidet har vært inndelt i følgende faser:

1) Oppstart, 2) registrering og analyse, 3) planutvikling og 4) høring og planbehandling.

Urban Sjøfront AS i samarbeid med LÉVA Urban Design AS har vært engasjert for å bistå i registreringsarbeidet.

3.2 Tilknytning til revisjon av kommunedelplan sentrum

Kommunedelplan sentrum blir revidert i tidsrommet 2011-2014, og den nye kommunedelplanen vil bli en «tung» og viktig plan for mange av Stavangers kulturarenaer, som har sin beliggenhet nettopp i byens sentrum.

Kulturarenaplanen er ett av flere faglige og sektorpolitiske underlag for arbeidet med den nye sentrumsplanen. Prosjektleder for kulturarenaplanarbeidet er med i prosjektgruppen for ny kommunedelplan sentrum, og arbeidet med kulturarenaplanen har vært presentert og drøftet i prosjektgruppen i flere omganger. Dette gjelder primært problemstillinger knyttet til kulturakser og tyngdepunkter med hensyn til produksjons- og visningssteder for kunst og kultur, jf. mandatet i kapittel 1. Enkelte konkrete problemstillinger, som for eksempel mulige lokaliseringalternativer for nytt teaterbygg, vil bli nærmere avklart i ny kommunedelplan sentrum.

3.3 Administrativ forankring og politisk behandling

Arbeidet med kulturarenaplanen som fagplan har vært faglig og administrativt forankret i fagavdeling kultur og byutviklings ledergruppe, men også drøftet i rådmannens lederteam.

Politisk er det kommunalstyret for kultur og idrett som fagstyre som har godkjent sak om oppstart av planarbeidet, sak om status og justert framdrift samt sak om høringsutkastet. Sak om endelig behandling (2. gangs behandling) av planen er behandlet av kommunalstyret, formannskapet og bystyret, jf. om oppdraget i kapittel 1.

3.4 Medvirkning fra kulturlivet

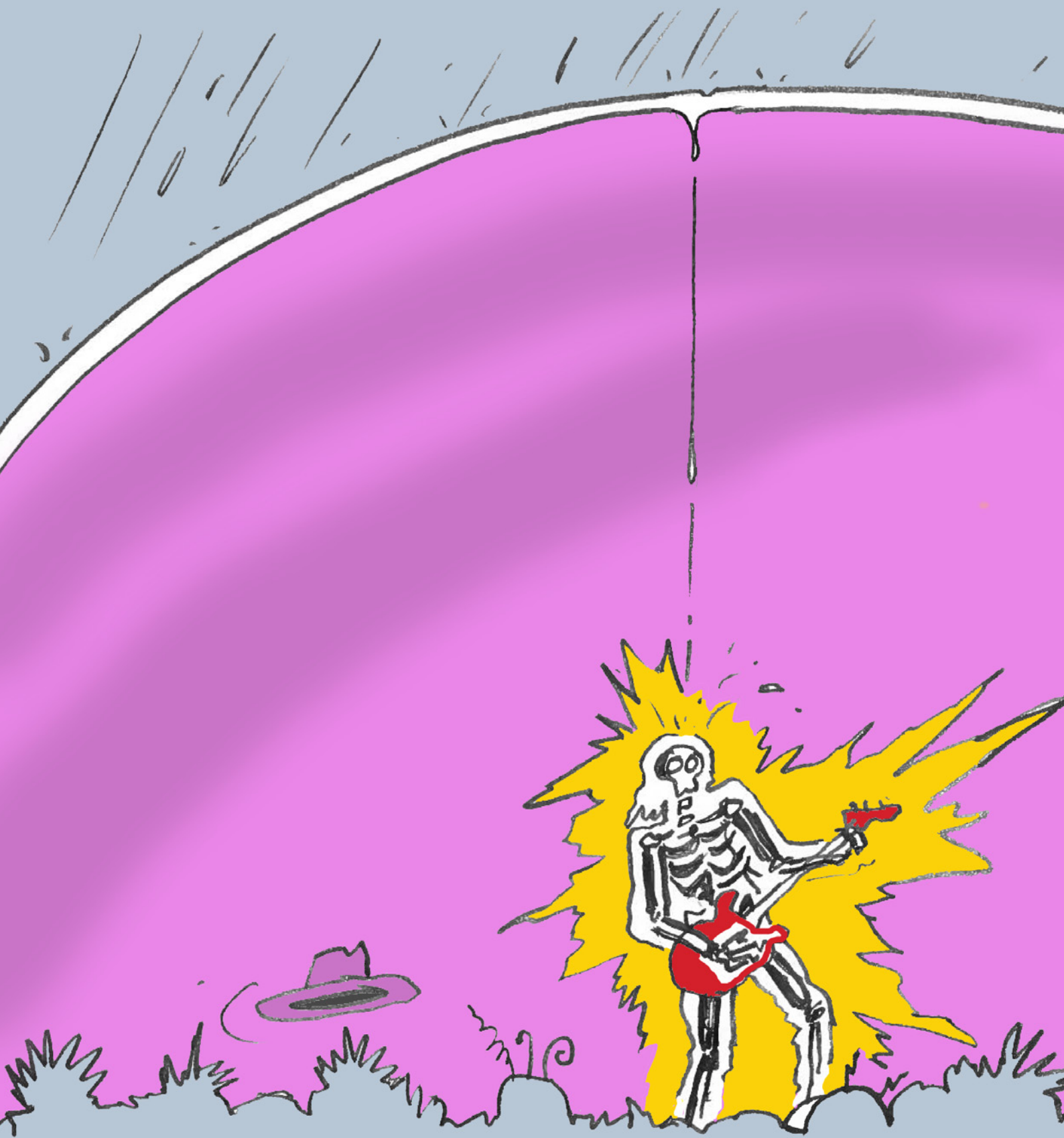
Det er de siste seks-sju årene gjennomført en rekke plan- og utredningsprosesser om kulturlivet i Stavanger. Oftest med bred medvirkning fra representanter for Stavangers kulturliv, og nesten alltid med én eller flere kulturarenaer i fokus:

- Kommunedelplan for kunst og kultur, *Kulturbyen Stavanger 2010-2017*, ble utarbeidet med betydelig medvirkning fra byens kulturliv. Det ble avholdt oppstartkonferanse, oppnevnt

en bredt sammensatt referansegruppe, gjennomført en rekke dialogmøter, blant annet et eget møte om byens kulturelle infrastruktur, og gjennomført en grundig høringsprosess.

- I årene forut for arbeidet med kommunedelplanen ble det utarbeidet en rekke sektorvise handlingsplaner for kulturområdet, eksempelvis Handlingsplan for litteratur og ytringsfrihet 2006-2009. Og det er de siste årene gjennomført evalueringer av handlingsplanene, med egne tiltakslistene for de kommende år. Både ved utarbeidelsen av planene og i noe mer begrenset grad ved evalueringene, er representanter for kulturlivet trukket med i prosessene.
- Nye Tou er hovedinnsatsområde 2 i kommunedelplanen og et stort og omfattende kulturarena-prosjekt som berører flere grupper av kunstnere og kulturaktører. Disse ble trukket aktivt med i utarbeidelsen av mulighetsstudien, som ble framlagt til politisk behandling våren 2010. Deretter ble brukerrepresentanter oppnevnt til prosjekteringsgruppen for byggetrinn 1. Forprosjekt byggetrinn 1 ble framlagt til politisk behandling våren 2011.
- Representanter for nærmere 120 kulturarenaer er bedt om å bidra til kulturarenaplanen med informasjon om status og framtidige bygningsmessige behov. Alle fikk tilsendt spørreskjema, og langt de fleste ble fulgt opp med en oppfølgende samtale.
- Enkelte institusjoner og organisasjoner er bedt om innspill på utvalgte problemstillinger: Musikk- og scenekunstorganisasjoner m.fl. om ny mellomstor scene, Dansis – Dansekunst i Stavangerregionen om prøvelokale for dansekunst, Sølvsberget KF om Kiellandsenter/litteraturhus, jf. kapittel 1.3.
- Det er avholdt to svært godt besøkte kulturdialogmøter. Et ved oppstarten av planarbeidet og et ved avslutningen av registreringsarbeidet.
- Det ble våren 2012 gjennomført en høringsrunde blant byens kulturaktører, nabokommunene, fylkeskommunen m.fl.

I sum har dette omfattende plan- og utredningsarbeidet mobilisert store deler av Stavangers og regionens kulturliv, og gitt bunkevis med gode innspill til utviklingen av kulturarenaplanen. Utfordringen nå er ikke at en ikke vet nok om behov og ønsker, men å prioritere blant alle gode forslag!

4. Situasjonen

Status og planer for Stavangers kulturarenaer

4.1 Innledning

Hvordan er tilstanden og hvilke behov for oppgradering/rehabilitering og nybygg har Stavangers kulturarenaer? For å belyse dette og for å ha et grunnlag for prioritering, er det foretatt en registrering av 119 kulturarenaer fordelt på følgende kategorier og hovedfunksjoner:

Kategorier:

- Kulturbygg der kommunen er eier og/eller yter årlige tilskudd, 43 stk.
- Bydelshus og skoler som fungerer som arena for kulturlivet, 13 stk.
- Utendørs kulturarenaer, 29 stk.
- Kulturarenaer i nabokommunene med en regional funksjon, 6 stk.
- Bygg i privat eie som fungerer som arena for kulturlivet, 28 stk.

Hovedfunksjoner:

- Musikk
- Scenekunst
- Visuell kunst
- Film
- Litteratur
- Museum/kulturarv
- Multifunksjonell arena
- Bydelshus/forsamlingslokale
- Kirke.

Opplisting av de 119 arenaene fordelt på kategorier og hovedfunksjoner er vist i vedlegg 1.

Registreringen er foretatt ved hjelp av spørreskjema og oppfølgende samtaler med representanter for arenaene.

I dette kapitlet gis en *oppsummering av registreringsarbeidet, med hovedvekt på arenaene innenfor kategori A*. Dette er ikke bare den største gruppen, men omfatter også de største kulturarenaene, – byens kulturinstitusjoner – arenaer der kommunen er eier og/eller yter årlige tilskudd, jf. kapittel 1. Det er i hovedsak innenfor denne kategorien «prioriteringskampen» om kommunale investeringsmidler står. Det presiseres at det som framkommer i det følgende er kulturaktørens *egne* vurderinger.

En mer utførlig rapportering av registreringen for kategoriene A og B finnes i vedlegg 2.

Grunnlagsmaterialet fra registreringen består av en database over samtlige registrerte kulturarenaer, samt en katalog med nøkkelinfo om hver arena.

4.2 Kategori A: Kulturbygg der kommunen er eier og/eller yter årlige tilskudd

Registreringen omfatter 43 bygg som til sammen er på drøyt 116.000 kvm. Hele 19 av byggene er museer eller har kulturarven som hovedfunksjon. De fire såkalte «kulturkirkene» inngår i kategorien. Det samme gjør to større arenaer som har andre hovedfunksjoner enn kultur – Sørmarka Arena og Stavanger Forum. Grunnen til at disse er innlemmet, er at de er eller ønsker å bli arenaer for større kulturarrangement, – eksempelvis konserter – og at kommunen er inne på eiersiden.

Det sier seg selv at med så mange ulike typer kulturbygg i samme kategori, der noen er historiske bygninger og andre er splitter nye, er det ikke mulig – eller rettferdig – å gi en enkel oppsummering av tilstanden. Men ved å oppsummere utviklingen de siste år, og behovene som meldes for kommende år, kan det tegnes et bilde av situasjonen anno 2012, et bilde som ved behov kan utfylles og nyanseres ved hjelp av registreringens grunnlagsmateriale.

4.2.1 Status 2012

En oppsummering av de siste fem årene, viser at 27 av de 43 kulturbyggene er oppgraderte/rehabiliterede eller nybygg i perioden. Samlet er det i perioden investert i underkant av 1,9 milliarder kroner i disse kulturarenaene. Mesteparten av dette er kommunale midler, men i summen inngår også regional spleising, statlig delfinansiering og private bidrag. Av totalbeløpet utgjør de to nybyggene nye Stavanger konserthus (eks. Kuppelhallen) og Sørmarka Arena drøyt 1,5 milliarder. Da står vi igjen med oppgraderings-/rehabiliteringsprosjekter for til sammen 328 millioner kroner, hvorav kirkebygg utgjør 184 millioner. Det gjelder St. Petri med 118, St. Johannes med 40 og Frue kirke med 17,5 millioner kroner.

Bare 16 av arenaene i kategorien har tilfredsstillende universell utforming, 10 melder om delvis tilgjengelighet.

Under halvparten (19 stk.) har tekniske fasiliteter som tilfredsstillende bransjekrav, jf. kapittel 2.2.

Sju av arenaene melder om ønsker/planer om å flytte virksomheten. For flere av disse gjelder at de i nær framtid må ut av eksisterende lokaler på grunn av rivning/ny bruk av lokalene.

4.2.2 Umiddelbare behov og framtidige utviklingsplaner

29 av de 43 kulturarenaene har meldt inn «umiddelbare behov» for oppgradering/rehabilitering eller nybygg, 24 har «framtidige utviklingsplaner». Til sammen utgjør dette behov og planer om 53 små og store byggeprosjekter. Av disse er bare drøyt halvparten så langt kalkulert, til et totalbeløp på cirka 1,2 milliarder kroner. De største er:

- Nye Tou – atelierhus, øvingsfelleskap for rytmisk musikk, rehabilitering og utvidelse av dagens Tou Scene med ny mellomstor scene og kunsthall, 304 millioner (kostnadsoverslag i mulighetsstudien)
- Stavanger Forum – ny utstillingshall (konsertarena), 170 millioner
- Stavanger kunstmuseum – nye utstillingssaler, utvidelse av magasin, kunstlaboratorium m.m., 165 millioner
- Stavanger konserthus – rehabilitering av Kuppelhallen, 130 millioner
- Stavanger Domkirke, 100 millioner.

Av store innmeldte prosjekter som så langt ikke er kalkulert, er:

- Nytt teaterbygg, jf. visjonsdokumentet «Mot 2020», behandlet av formannskapet høsten 2011
- Rehabilitering av Stavanger museum (MUST), inkludert flytting av spesialmuseer tilhørende MUST til museumsparken og ombygging av dagens teaterbygg for eventuell gjenbruk til museumsformål (ikke avklart).

Selv om det hefter usikkerhet ved deler av dette tallmaterialet, er det på denne bakgrunn grunn til å anta et langsiktig investeringsbehov for denne kategorien kulturarenaer på 2-3 milliarder kroner.

4.2.3 Oppsummering

Situasjonen og behovene er veldig ulike for mange av kulturarenaene i denne kategorien. Det trenger en ikke være bygningskyndig eller kulturfaglig utdannet for å se og forstå. En kort besøksrunde til byens kulturarenaer vil være en vandring mellom forholdsvis nye, moderne, tilrettelagte bygg, med gode publiskumsfasiliteter, og eldre, historiske bygg, som ikke tilfredsstillende dagens krav hverken bygningsmessig eller med tanke på moderne formidling og tilrettelegging for publikum.

Som vist ovenfor, er det bare drøyt halvparten av byggene som er oppgradert siste fem år. Og selv om samlet investering i perioden har vært svært høy, har altså mesteparten gått til et par nybygg (først og fremst det nye konserthuset) og rehabilitering av «kulturkirkene». Legger en videre til trenden vist til i kapittel 2.2, – arrangører, artister og publikums økte krav til kulturarenaenes scenefasiliteter og tekniske utstyr (lyd, lys o.l.) – er det ikke til å undres over at framtidige investeringsbehov er formidable, slik kulturaktørene selv føler og rapporterer.

4.3 Kategori B: Bydelshus og skoler som fungerer som arena for kulturlivet

Registreringen omfatter ni bydelshus og fire skolebygg. Bydelshusene utgjør cirka 8.500 kvm, skolene cirka 15.500 kvm, til sammen cirka 24.000 kvm. Skolene er «kulturskolene» Kunstscolen i Rogaland, Stavanger kulturskole (nybygget), Stavanger katedral-skole sin avdeling for musikk, dans og drama i Bjergsted (nybygg) og Universitetet i Stavanger sitt institutt for musikk og dans i Bjergsted.

4.3.1 Status 2012

I den foregående femårsperioden er det bygget to nye skoler (kulturscolen og den videregående skolen for musikk, dans og drama) for totalt 375 millioner kroner. De to andre skolene er rehabilitert for 13 millioner. Og åtte av de ni bydelshusene er oppgradert/rehabilitert for cirka 8 millioner kroner. Til sammen er det altså investert i underkant av 400 millioner kroner i kulturarenaene i denne kategorien de siste fem årene.

De to nye skolebyggene ligger i Bjergsted kulturpark, og inneholder i tillegg til en rekke nye undervisnings- og øvingsrom også nye scener. Det legges opp til betydelig sambruk.

Den nye kulturscolen har tre blackboxsaler hver på 90 kvm, som ifølge forprosjektet skal kunne brukes til «alt», og som er utstyrt med mobile scene-/tribunelementer. I tillegg kommer en musikksal på 145 kvm med stort glassparti ut mot fjorden. Stavanger kulturskole har ukentlig rundt 5.400 brukere, hvorav cirka 2.000 vil få undervisningen sin i det nye skolebygget.

Den nye videregående skolen for musikk, dans og drama med 180 elevplasser har en flerbrukssal med

sidescene, med én del fast tribune og én del teleskopamfi, og med en publikumskapasitet på 300. I tillegg kommer en blackboxsal på cirka 90 kvm. Mellom flerbrukssalen og blackboxsalen er det lagt en egen montasjehall.

10 av de 13 arenaene er universelt tilgjengelige, tre opplyser om delvis tilgjengelighet.

Bare fire av arenaene – alle skolene (!) – har tekniske fasiliteter som tilfredsstillende bransjekrav.

4.3.2 Umiddelbare behov og framtidige utviklingsplaner

Seks av de 13 arenaene rapporterer om «umiddelbare behov» for oppgradering/rehabilitering eller nybygg, tre har «framtidige utviklingsplaner». Til sammen utgjør dette ni byggeprosjekter, seks knyttet til bydelshusene, tre skoleprosjekter. Fem av prosjektene er så langt kalkulert til totalt cirka 42 millioner kroner.

4.3.3 Oppsummering

Bydelshusene og skolene som inngår i denne kategorien er viktige arenaer for det frivillige kulturlivet og for barn og unge som ønsker å utdanne seg innenfor estetiske fag.

Oppgraderingen av undervisningsfasilitetene det er vist til ovenfor, pluss tilsvarende i Sandnes med den nye Vågen videregående skole (se kapittel 4.5), betyr at barn og unge i regionen som tar utdanning (de som får plass) innenfor musikk, dans og drama nå tilbys en meget god kulturell infrastruktur. De får tilgang til øvingsrom, dansesaler, scener og teknisk utstyr m.m. av topp kvalitet. Dette står i skarp kontrast til situasjonen for mange av deres profesjonelle «kollegaer» i regionen, noe vi skal komme tilbake til i kapittel 5.

4.4 Kategori C: Utendørs kulturarenaer

Registreringen omfatter 29 utendørs kulturarenaer i form av byrom/torg og plassdannelser, og er utført av kulturavdelingen i samarbeid med avdeling park og vei, dvs. av fagfolk som kjenner byens kulturarangører og fagfolk som har ansvar for forvaltning av disse stedene, herunder tilrettelegging av dem som kulturarenaer. Det er i registreringen benyttet et eget, tilpasset skjema, der det er lagt vekt på informasjon

om arenaenes størrelse, kapasitet og tekniske tilstand (underlag, strømtilførsel, osv.).

Flere av stedene/arenaene er de senere år rustet opp for betydelige summer, for eksempel Torget, Byparken, Kiellandhagen, Lundsneset, Skagenkaaien og Strandkaaien (Blå Promenade), og det er i denne sammenheng for flere av dem tatt hensyn til bruk som kulturarena, blant annet ved investeringer i teknisk infrastruktur. I tillegg er Stavangers nye utendørs kulturelle storstue, – det nye konserthusets utendørs-amfi, med plass til et publikum på opp til 10.000 – nylig ferdigstilt.

Andre steder er mer nylig tatt i bruk som kulturarenaer, for eksempel Lassa idrettspark (RXR, Rått og Råde-festivalen) og Vaulen friområde (Rogafest), og har i denne sammenheng behov for infrastrukturelle tiltak kommende år.

Utendørs kulturarenaer handler imidlertid ikke bare om konsertarenaer, men for eksempel også om opplevelsesparker. Geoparken på Kjerringholmen er i så måte viktig for Stavanger sentrum. Parken er mye brukt, og har vakt internasjonal oppmerksomhet: En modell av Geoparken inngår i utstillingen «Century of the Child: Growing by Design 1900–2000» ved Museum of Modern Art (MoMA) i New York, som åpnet i juli 2012. Norsk Oljemuseum ønsker nå å utvikle Geoparken som vitenpark, der en bygger på erfaringene så langt og samtidig skaper noe nytt. Dette er gledelig all den tid Stavanger sentrum, med unntak av Geoparken og Norsk barnemuseum, er fattig på tiltak og arenaer som spesifikt henvender seg til barn.

4.5 Kategori D: Kulturarenaer i nabokommunene med en regional funksjon

Registreringen omfatter seks kulturarenaer, fire i Sandnes, én i Sola og én i Randaberg. Dette er arenaer som benyttes av/samarbeider med kunstnere og kulturaktører i Stavanger og/eller har en programprofil som gjør at de tiltrekker seg publikum fra hele regionen. Arenaene er i denne sammenheng tatt med som bakteppe for kommende prioriteringer av Stavangers kulturarenaer. Noen eksempler og utfordringer:

Sandnes kulturhus har i en årrekke satset på dansekonsten, og har i dag en solid posisjon på dette området – også nasjonalt. Det skyldes ikke minst det europeiske kulturhovedstadsprosjektet RAS – Regional Arena for Samtidsdans. Sandnes kulturhus og RAS arbeider nå for å utvide arenaen med et tilrettelagt

produksjonslokale for dansekonstnere. I forlengelsen av dette må det vurderes om det er behov for tilrettelagte prøve- og produksjonslokaler for dansekonst både i Sandnes og Stavanger. Og, dersom slike lokaler på noe sikt skal realiseres begge steder, hvilken profil og hvilke funksjoner lokalene skal romme, jf. kapittel 1.3.4.

Det kommunale foretaket KINOKINO – senter for kunst og film ble høsten 2009 etablert i det gamle kino- og bibliotekbygget i Sandnes sentrum. KINO-KINO skal være et regionalt senter for kunst og film, og har som visjon å være en ledende screeningarena og møteplass for nyskapende kunstformidling. Det foreligger planer, men ikke finansiering for et byggetrinn to der en tar i bruk den gamle, store og ærverdige kinosalen til kunstformidling. Sandnes kommunes' satsing på KINOKINO hører med som et bakteppe for vurderingen av hva slags visningssteder for samtidskunst Stavanger bør satse på, og hvor høyt disse/et slikt sted bør komme på listen over prioriterte investeringsprosjekter, jf. kapittel 1.3.3.

Vågen videregående skole i Sandnes ble tatt i bruk høsten 2010, og tilbyr en rekke utdanningsprogrammer innenfor estetiske fag. Skolen, som har hele 850 elevplasser og 160 ansatte, samt huser Sandnes kulturskole, kostet cirka 725 millioner kroner, og inneholder en rekke undervisnings- og øvingsrom i tillegg til topp moderne lydstudio m.m. Midt i bygget ligger forestillingssalen med 380 sitteplasser i amfi. Salen som har omfattende teaterteknisk utstyr, kan huse en stor bredde av kunstneriske produksjoner.

4.6 Kategori E: Bygg i privat eie som fungerer som arena for kulturlivet

Denne kategorien omfatter 28 kulturarenaer, hvorav flere utesteder/scener for musikk og en rekke gallerier. Mange av disse er viktige for Stavangers samlede kulturtilbud. Og selv om flere av dem jevnlig mottar kommunal støtte som kulturarrangør, er byggene i privat eie, og således på siden av spørsmålet om framtidig prioritering av kommunale investeringsmidler. Arenaene er likevel tatt med som bakteppe for kommende prioriteringer, jf. for eksempel spørsmålet om en ny mellomstor scene for musikk og fri scenekunst, se kapittel 1.3.2.

Grunnlagsmaterialet for denne kategorien er imidlertid relativt mangelfullt på grunn av lav oppslutning om registreringen.

4.7 Kategori X: Produksjonslokaler

Som så ofte ved denne typen kvantitative undersøkelser, forblir noe i «mørket», unevnt, en X-faktor, eller om en vil, en X-kategori. I denne sammenheng gjelder det behovene for tilrettelagte produksjonslokaler for ulike kunstnergrupper – atelier, ulike typer fellesverksteder, øvingsrom, studio, preproduksjonslokaler, prøvesaler m.m. Når disse i dag i liten grad er samlet i egne bygg, blir de tilsynelatende borte i en undersøkelse som henvender seg til de allerede etablerte kulturarenaene. Men behovene er ikke ukjente – eller glemte. Snarere tvert imot.

Nye Tou, med atelierhus, øvingsfelleskap for rytmisk musikk m.m., er med under kategori A, og nevnes som et av de store, planlagte investeringsprosjektene i kapittel 4.2.2.

Og gjennom de medvirkningsprosesser det er vist til i kapittel 3.4, knyttet til tidligere planarbeid innenfor kultursektoren, samt Nye Tou-prosjektet, er det gjentatte ganger dokumentert hvor vanskelig situasjonen er for byens billedkunstnere, kunsthåndverkere, musikere og dansere. Og selv om noen midlertidige tiltak er iverksatt, for eksempel de nye øvingskonteinerne som utgjør Tou øvingspark, er det så langt bare i begrenset grad funnet rom for realisering av mer permanente ordninger – selv om planene er vedtatt, jf. forprosjekt byggetrinn 1 Nye Tou.

Og i mellomtiden forverres denne situasjonen av de siste års kraftige økonomiske vekst lokalt, der gamle

lokaler som har huset kunstnere nå rives og nye boligkompleks eller næringsbygg kommer i stedet. Musikknettstedet ballade.no meldte i februar 2012 at «i løpet av 2012 risikerer over 100 musikere i Stavanger å stå uten øvingslokaler på grunn av utbygging av Østre bydel». Og mange av byens billedkunstnere holder i dag til i bygg som er i dårlig forfatning og som etter hvert vil bli revet – for eksempel Sandvigå 24 i Bjergsted og den gamle godsterminalen i Paradis. Endelig er byens dansemiljø henvist til midlertidige og ikke tilrettelagte øvingsrom i den gamle Hermetikkfagskolen, som inntil videre er i kommunal eie, men som er vedtatt lagt ut for salg.

4.8 Hvor trykker skoen mest?

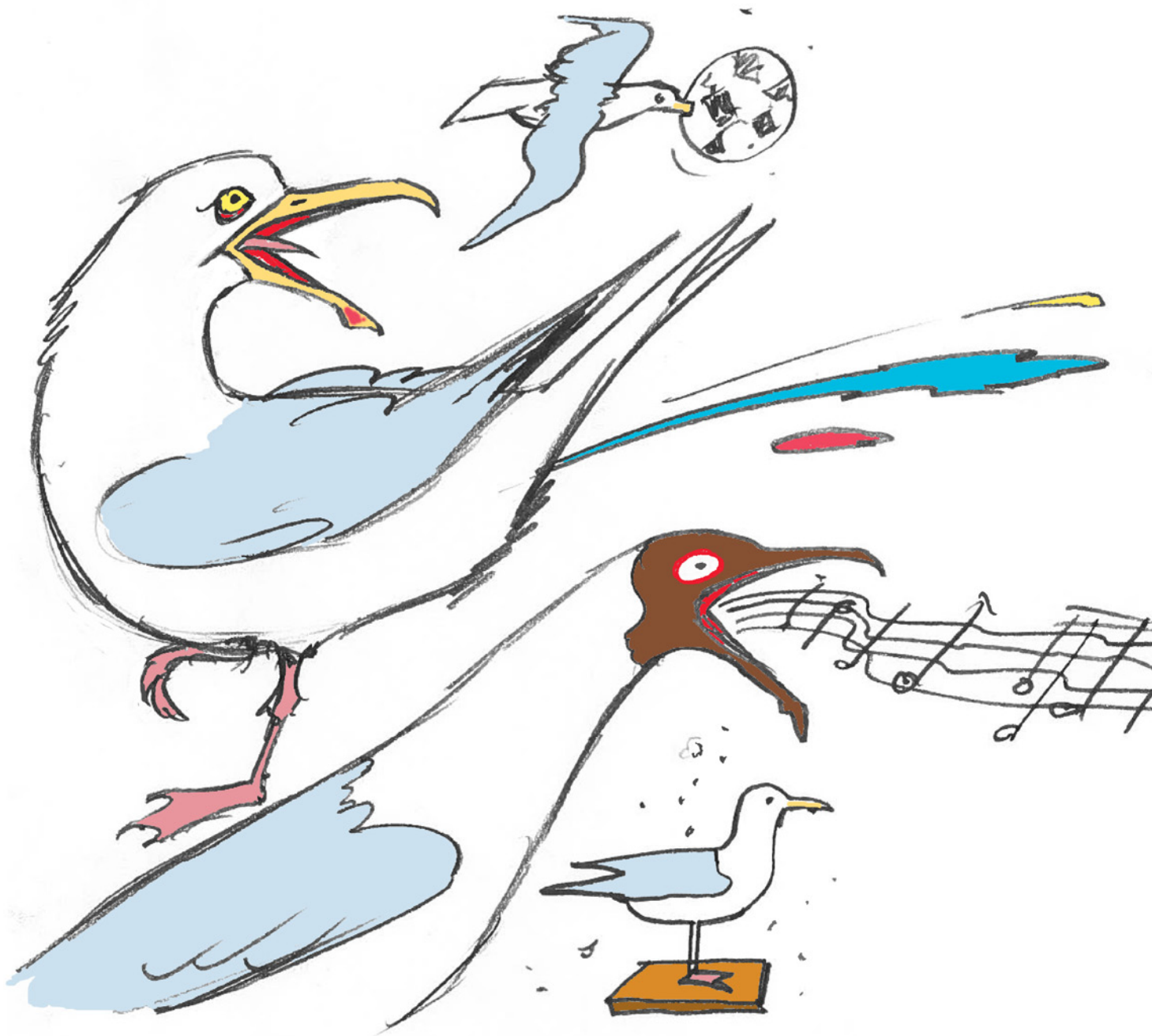
Gjennomgangen ovenfor viser at behovene for oppgradering/rehabilitering eller nybygg for Stavangers kulturarenaer er stort. Dette henger selvsagt sammen med at mange av byggene er gamle, ambisjonen til driverne høye, kravene fra sentrale myndigheter, arrangører og publikum likeså. Men det henger også sammen med at gamle bygg brukt til «kulturproduksjon» nå i raskt tempo fases ut.

Mange av de prosjektene det er vist til, og som er realisert de senere år, eller som nå er på tegnebrettet, handler om nye eller oppgradering/rehabilitering av *formidlingslokaler*. Likevel: Skoen trykker for tiden enda mer for de mange kunstnerne som er på jakt etter egnede *produksjonslokaler*.

Tidligere utenriksterminalen

5. Prioriteringer, kulturakser og tyngdepunkter

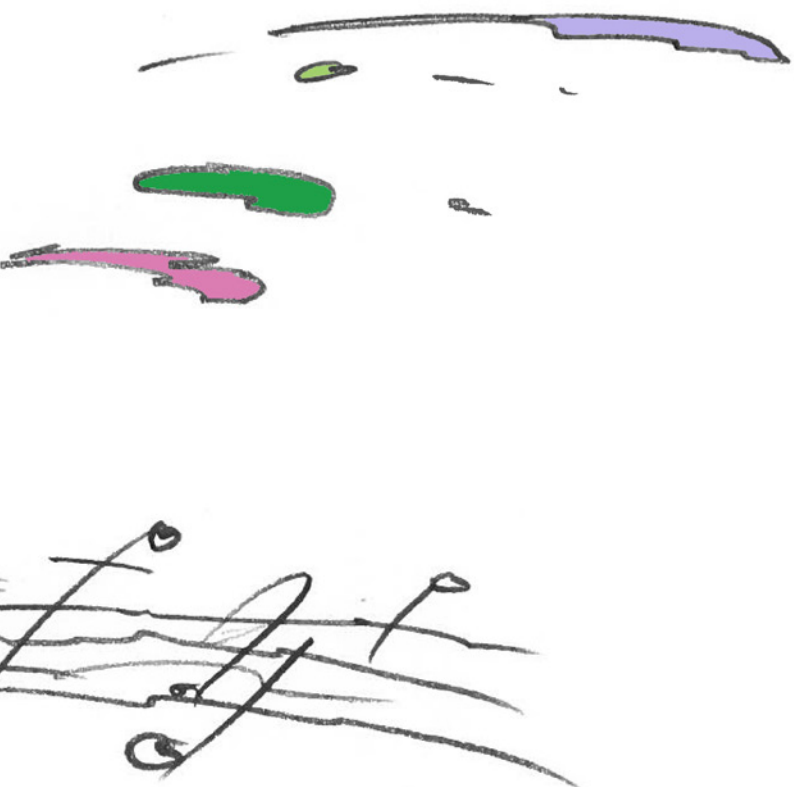

5.1 Innledning

«Skal ha, skal ha» sang Odd Børretzen om de glupske måkene han ikke kunne fordra. «Bør ha, bør få» kvitterer koret av aktører som representerer Stavangers mange og høyst ulike kulturarenaer. Men når «mat-fatet» som vanlig er begrenset, hvem skal prioriteres, hvem skal få først?

Dette kapitlet inneholder prioriteringer av framtidige investeringsbehov for kulturbygg og -anlegg i Stavanger. Prioriteringene i kulturarenaplanen vil være et underlag for de årlige prioriteringer av investeringsprosjekter i kommunens handlings- og økonomiplan (budsjett).

Videre inneholder kapitlet føringer for den videre utvikling av kulturakser og tyngdepunkter med hensyn til produksjons- og visningssteder for kunst og kultur. Føringene vil være et underlag for det pågående arbeidet med revisjon av kommunedelplan for sentrum.

5.2 Prioriteringer

5.2.1 Prioriteringer i gjeldende planer

Som nevnt i kapittel 1, skal prioriteringene i kulturarenaplanen være forankret i bystyrets allerede vedtatte visjoner, mål, innsatsområder og prioriteringer for kultursektoren i Stavanger, slik disse kommer til uttrykk i kommunedelplanen for kunst og kultur 2010-2017. Denne inneholder en liste med åtte prioriterte byggeprosjekter som «skal ha hovedprioritet i første del av planperioden» og 11 flere som «skal gjennomføres eller finne sin avklaring i perioden», se neste side.

Av de åtte førstnevnte, er nummer 1, realisering av Bjergsted musikkpark, eller kulturpark som er dagens benevnelse, snart ferdigstilt som byggeprosjekt, med unntak av en fullstendig rehabilitering av Kuppelhallen. Nummer 2-4 handler om Nye Tou-prosjektet. Siden bystyret vedtok kommunedelplanen, er det gjennomført og vedtatt en mulighetsstudie for hele anlegget (2010), samt gjennomført og vedtatt forprosjekt for byggetrinn 1 (2011), som omfatter prosjekt 3 og 4 på denne listen. Det er så langt avsatt midler i handlings- og økonomiplan 2013-2016 til oppstart av rehabiliteringen av atelierhuset.

Nye Tou er et stort kunst- og kulturprosjekt, men handler også om tilrettelegging av arbeidsplasser og utvikling av kulturnæringer lokalt. Prosjektet står således også helt sentralt i den regionale kulturnæringsplanen. *Kulturnæringsplanen i Stavangerregionen – strategi- og handlingsplan 2010-2013* beskriver fem strategiske grep med 16 konkrete tiltak. Det første grepet er å «bygge ut den kulturelle infrastrukturen i form av bedre produksjonsfasiliteter for kunstnere og kulturvirksomheter», der Nye Tou er tiltak 1 og øvingsfasiliteter og preproduksjonsscene for dansekonsten er tiltak 3.

Prioriteringer i kommunedelplanen for kunst og kultur 2010-2017

Følgende prosjekter skal ha en hovedprioritet i første del av planperioden:

1. Realisering av Bjergsted musikkpark
2. Utviklingen av Tou-visjonen – Tou scene/Tou gamle bryggeri som regionalt og nasjonalt senter for kunst og kultur i Stavanger Øst
3. Atelierhus for visuell kunst (Tou)
4. Øvingsfelleskap for band (Tou)
5. Framtidig bruk av Norges Bank-bygget som lokale for festivaler, arrangement, internasjonalt kultursamarbeid og utvikling av kultur næringer
6. Dansens hus/prøvelokaler for scenekunst
7. Utvidelse av kulturskolens kapasitet i bydelene
8. Mellomstor scene for musikk og fri scenekunst

Øvrige prosjekter som skal gjennomføres eller finne sin avklaring i perioden:

- a) Litteraturhus og Kiellandsenter
- b) Videreutvikling og utvidelse av kinoen på Sølvsberget, dersom dette er mulig
- c) Videreutvikling av Metropolis som ungdommens kulturhus på Nytorget
- d) Rogaland Kunstmuseum – Estetisk laboratorium
- e) Stavanger museum, blant annet oppgradering av Muségt. 16 og utvidelse av Stavanger maritime museum i Nedre Strandgt. 17 og 21
- f) Videreutvikling av Stavanger Kunstforening
- g) Rogaland kunstsenterers framtidige eksistens på Nytorget
- h) Kongsgt. 47-49 – vurdering av framtidig bruk
- i) Arkeologisk museum – nytt formidlingsbygg
- j) Folken – vurdere utvidelse i Folkets hus
- k) Internasjonalt hus på Nytorget sammen med Utvandrersenteret og Rogaland kunstsenter.

Når det gjelder de 11 siste prosjektene på listen, er utbyggingen av kinoen i Sølvberget (prosjekt b) løftet opp og realiseres i løpet av 2012-2013. Det skyldes i hovedsak at kinoen selv står for finansieringen.

MUST – Museum Stavanger arbeider med visjonen for Muségt. 16 (prosjekt e), som innebærer både rehabilitering og utbygging. Videre har Stavanger kommune (som huseier) utarbeidet et forenklet forprosjekt for rehabilitering av Nedre Strandgt. 21 til museumsformål (Stavanger maritime museum). Kostnadsrammen er på 60 millioner kroner. Det er foreløpig bevilget 3 millioner til renovering av første etasje, med etablering av ny inngang og resepsjon. I tillegg er det i handlings- og økonomiplanen for 2013-2016 avsatt 4 millioner i 2014 til nytt tak i Nedre Strandgt. 17. Se for øvrig kapittel 5.2.5.4.

Videre er Arkeologisk museum sin utvidelse med nytt formidlingsbygg (prosjekt i) kommet noen skritt videre – reguleringsmessige forhold er avklart, dagens nabo-eiendommer innløst og arkitektkonkurranse gjennomført. Men fremdeles mangler finansieringen, som er statens ansvar all den tid museet er en del av Universitetet i Stavanger.

Prosjektene 6, 8, a og f kommenteres i det følgende.

Når det gjelder utendørsarenaene, er noen av disse omtalt/behandlet i kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet og naturopplevelser 2010-2022, vedtatt av bystyret høsten 2009.

5.2.2 Økonomisk handlingsrom og finansiering

Kommunedelplanen for kunst og kultur ble utarbeidet i etterkant av, og som en oppfølging av, storsatsingen Stavanger2008 – europeisk kulturhovedstad. De kommunaløkonomiske rammebetingelsene og utsiktene fortonte seg på det tidspunktet bedre enn i dag. Det er bakgrunnen for at mens planens visjoner, mål og prioriteringer står ved lag, vil flere av prosjektene på prioriteringslisten trolig måtte realiseres etter planperiodens utløp i 2017.

I det følgende legges det til grunn at kommunens økonomiske handlingsrom de nærmeste årene er begrenset og at styringssignalet fra bystyret er at antallet kommunale investeringsprosjekter samlet sett heller bør reduseres enn økes, jf. handlings- og økonomiplan 2013-2016.

Finansiering av rehabiliterings- og nybygg-prosjekter innenfor den offentlige delen av kultursektoren er gjerne et «puslespill». For institusjoner der kommunen er medeier og finansierer driften sammen med

fylkeskommunen og staten etter en fordelingsnøkkel, finansieres oftest også investeringer som et spleiselag disse imellom. I andre tilfeller der kommunen er helt eller delvis eier/byggherre, vil finansieringen bestå av kommunale midler i bunn. I tillegg kan det være aktuelt å invitere nabokommuner med som samarbeids-/finansieringspartnere. Videre å vurdere aktuelle fylkeskommunale og statlige tilskuddsordninger. Og i noen tilfeller å undersøke mulighetene for private donasjoner og sponsorbidrag.

Fylkeskommunene forvalter en desentralisert ordning for tilskudd til kulturbygg etter retningslinjer fastsatt av Kulturdepartementet. For 2011 fordelte Rogaland fylkeskommune 3,6 millioner kroner til en rekke kulturbygg etter forutgående prioriterte søknader fra kommunene. Enkelte prosjekt innvilges støtte fordelt over flere år.

Staten ved Kulturdepartementet og underliggende organer forvalter flere tilskuddsordninger. Hva slags ordning som er aktuell, er avhengig av om det er snakk om det staten definerer som et nasjonalt kulturbygg eller om det blir kategorisert som et regionalt kulturanlegg. Som det ble vist til i sak til formannskapet høsten 2011 om finansiering av Nye Tou, byggetrinn 1 (FSK-sak 179/11), oppfatter departementet Tou Scene-delen av anlegget (byggetrinn 2) som et nasjonalt kulturbygg (Tou Scene gis statlig driftsstøtte), mens atelierhuset og øvingsfellesskapet (byggetrinn 1) oppfattes som et regionalt kulturanlegg. Mens nasjonale kulturbygg kan oppnå støtte over statsbudsjettet, må regionale kulturanlegg hente offentlig støtte fra underliggende statlige instanser (i dette tilfellet Kulturrådet og Musikktstyringsordningen) samt fylkeskommunens fordeling av spillemidler til lokale kulturbygg, jf. ovenfor.

Norsk kulturråd forvalter tilskuddsordningene Rom for kunst og Utstyrsstøtte til fellesverksteder. Rom for kunst har som formål å styrke og videreutvikle infrastruktur og arenaer for produksjon og formidling av profesjonell kunstnerisk virksomhet, innen billedkunst, scenekunst, musikk, litteratur og tverrkunstneriske uttrykk. Det gis tilskudd til nybygg, tilbygg, ombygging og oppgradering av eksisterende lokaler, utvikling av nye driftsmodeller og samarbeidsnettverk. Tilskuddsordningen hadde i 2011 en ramme på 18,8 millioner kroner.

Norsk kulturråd kan dessuten gi fellesverksteder tilskudd til anskaffelse av felles produksjonsutstyr for billedkunstnere, kunsthåndverkere og fotografer. Tilskuddsordningen hadde i 2011 en ramme på cirka 1,5 millioner kroner.

Musikkutstysordningen (MUO) kan søkes om tilskudd til bygging av øvingslokaler. Det er vanskelig å anslå mulig tilskudd, men på forespørsel har MUO opplyst at det i det senere eksempelvis er innvilget tilskudd til USF Verftet, Bergen på 2,5 millioner kroner og Kick, Kristiansand på 1,8 millioner.

5.2.3 Prioriterte kulturarenaprojekter 2013-2016

Gjennomgangen av status og behov for Stavangers kulturarenaer i kapittel 4 konkluderte med at situasjonen er vanskeligst og utfordringene størst for de mange kunstnerne som er på jakt etter egnede *produksjonslokaler* – atelier, ulike typer fellesverksteder, øvingsrom, studio, preproduksjonslokaler, prøvesaler m.m. Gjennom de medvirkningsprosesser det er vist til i kapittel 3.4, knyttet til tidligere planarbeid innenfor kultursektoren, samt Nye Tou-prosjektet, er det gjentatte ganger dokumentert hvor vanskelig situasjonen er for byens billedkunstnere, kunsthåndverkere, musikere og dansere.

Også innenfor det frivillige kulturlivet finnes det eksempler på kulturaktører og organisasjoner som sliter med utilfredsstillende arenaer for øving og framføring. Men dette omhandles ikke i denne planen, jf. avgrensningen foretatt i kapittel 1.4.

I tillegg til dette utgangspunktet, legges i det følgende gjeldende kommunedelplan for kunst og kultur til grunn for prioriteringene. Når nå hovedinnsatsområde 1, realisering av Bjergstedvisjonen, er i ferd med å oppfylles, i alle fall som byggeprosjekt, handler de to neste, Tou-visjonen og en attraktiv by for kunstnere, i betydelig grad nettopp om å legge til rette for at byens kunstnere skal kunne livnære seg som profesjonelle kunstnere i gode arbeidslokaler.

Kulturarenaplanen strekker seg i tid mot 2025. Som beskrevet i kapittel 1.5, utgjør dette et såpass langt tidsspenn at usikkerheten om framtidige behov og utviklingstrekk er stor. Det legges således opp til revisjon av kulturarenaplanen i hver kommunevalgperiode, dvs. hvert fjerde år.

På denne bakgrunn, og med henvisning til de økonomiske forutsetningene beskrevet i kapittel 5.2.2, prioriteres i denne omgang få prosjekter, og da for første del av planperioden, nærmere bestemt perioden 2013-2016. Dette grepet er for øvrig på linje med det Bergen kommune har tatt. De har nylig revidert gjeldene kulturarenaplan, og valgt å prioritere

seks prosjekter, fire bydekkende og to i bydelene, for perioden 2011-2015.

Følgende prosjekter prioriteres i perioden 2013-2016:

- **Atelierhus** i Nye Tou. Atelierhuset er del av Nye Tou (rehabiliteringen av gamle Tou bryggeri), byggetrinn 1, der forprosjektet til 140 millioner kroner er vedtatt, men foreløpig bare delvis finansiert. Det er tidligere bevilget 22,5 millioner kroner og i handlings- og økonomiplan 2013-2016 satt av ytterligere 26,1 millioner, dvs. så langt 48,6 millioner kroner. Disse er øremerket et «begrenset 1. byggetrinn», som innebærer første del av atelierhuset med 20 atelier. Hele atelierhuset er prosjektert med 34 atelier, flere prosjektrum, monumentalverksted for større arbeider, grafisk verksted, andre fellesverksteder, samt et visningsrom for kunst. www.stavanger.kommune.no/nyetou
- **Øvingsfellesskap for rytmisk musikk** i Nye Tou. Øvingsfellesskapet er del av Nye Tou, byggetrinn 1, se forrige kulepunkt og www.stavanger.kommune.no/nyetou, og er prosjektert med 27 øvingsrom og et stort live-rom for innspilling/preproduksjon/øving.
- **Prøvelokale for dansekunst**, jf. kapittel 1.2 og 1.3.4. Dette kan enten etableres i den tidligere utenriksterminalen i Nedre Strandgt. 89, andre etasje, alternativt som del av Nye Tou eller annet sted. Dette skal utredes og vurderes nærmere før det framlegges til ny politisk behandling.

DansiS – Dansekunst i Stavanger-regionen har i et innspill til kulturarenaplanen vist en utnyttelse av andre etasje i den tidligere utenriksterminalen som kan gi to prøvesaler på henholdsvis cirka 170 og 190 kvm samt tilliggende garderober, oppholdsrom, møterom, kjøkken og kontorplasser. Prøvesalene er også tenkt som enkle visningsarenaer for forestillinger under utvikling. Dette viser på en god måte hvordan dette lokalets funksjoner vil kunne supplere RAS – Regional Arena for Samtidsdans ved Sandnes kulturhus, som er en visningsarena, og som nå arbeider for å utvide arenaen med et tilrettelagt produksjonslokale for dansekunstnere. DansiS' innspill kan leses på Stavanger kommunes nettsider, www.stavanger.kommune.no/kulturarenaplan.

Disse tre prosjektene utgjør samlet sett et løft for byens kunstnere, en satsing på tilrettelagte arbeidsplasser for kunstnerisk virke, et «*produksjonsløft*» for kunstfeltet i Stavanger. I tillegg prioriteres:

- **Ny mellomstor scene for musikk og fri scenekunst,** jf. kapittel 1.2 og 1.3.2. Denne kan enten etableres i den tidligere utenriksterminalen i Nedre Strandgt. 89, andre etasje, alternativt som del av Nye Tou eller annet sted *. Dette skal utredes og vurderes nærmere før det framlegges til ny politisk behandling.
- **Nytt lokale til Norsk grafisk museum, MUST – Museum Stavanger.** Museet holder i dag til i Sandvigå 24. Bystyret vedtok i 2010 en reguleringsplan for etablering av hotell i Sandvigå, inkludert bygningen Sandvigå 24. MUST sin gjeldende leiekontrakt med Stavanger kommune for lokalene i Sandvigå 24 går ut i 2013.

Når det gjelder dette prosjektet, må det avklares hvilken økonomisk forpliktelse kommunen skal påta seg (MUST er et selvstendig aksjeselskap med kommunen som deleier). For det andre er det usikkert hvor store lokaler virksomheten trenger framover. Og for det tredje må det vurderes om virksomheten kan flyttes til et eksisterende bygg eller om det bør/må bygges nytt. MUST ønsker selv å samlokalisere det grafiske museet med Norsk hermetikkmuseum i Gamle Stavanger ved å bygge nytt i hermetikkmuseets bakhage.

De fem prioriterte prosjektene ovenfor dreier seg om kulturbygg. I tillegg prioriteres følgende *utendørsanlegg* med tanke på midler til ytterligere tilrettelegging for kulturbruk:

- **Lassa idrettspark.** Deler av anlegget får snart kunstgras. For bruk til festivaler/konserter vil det da måtte anskaffes matter til å dekke over kunstgraset.
- **Vaulen friområde.** Området har vist seg godt egnet som arena for konserter m.m., men det er behov for infrastrukturtiltak knyttet til strøm, toalettforhold og drenering.
- **Kjeringholmen.** Området har vist seg som en attraktiv aktivitetsplass, ikke minst for barn og unge, men trenger vedlikehold og opprustning. Dette gjelder ikke minst Geoparken.
- **Valbergparken.** Parkområdet på nedsiden av Valbergtårnet har vist seg å ha potensial som en mindre utendørsarena for konserter m.m. (grasbakken utgjør et naturlig amfi), men trenger noe tilrettelegging.

To forhold kan gjøre det nødvendig å supplere listen ovenfor noe de nærmeste årene: For det første at andre kommunale tiltak bidrar til at kulturinstitusjoner må ut av eksisterende kommunalt eide lokaler. Og for det andre at staten prioriterer opp (utover det som er kjent i dag) og bidrar til igangsetting og realisering av et kulturbyggprosjekt i kommunen. I begge tilfeller vil dette utløse en vurdering av kommunalt bidrag i form av investeringsmidler.

* Mulighetsstudien Nye Tou viser en mulig utvidelse av Tou-anlegget med en mellomstor scene med cirka 300 sitteplasser eventuelt 500 ståplasser, se www.stavanger.kommune.no/nyetou.

5.2.4 Foreløpig uprioriterte kulturarenaprojekter 2013-2025

Basert på prioriteringslisten i kommunedelplanen for kunst og kultur, jf. kapittel 5.2.1, samt registreringen av kulturarenaenes framtidige behov for oppgradering/rehabilitering og nybygg, jf. kapittel 4, kan det settes opp en liste med 21 foreløpig uprioriterte kulturarenaprojekter for hele planperioden mot 2025.

Foreløpig uprioriterte kulturarenaprojekter 2013-2025

- Nye Tou, byggetrinn 2 – rehabilitering av Tou Scene-delen med ny scene, kunsthall, ny kafé, nytt inngangsparti m.m.
- Stavanger konserthus – rehabilitering av Kuppelhallen (det er så langt bare avsatt midler til delvis rehabilitering)
- MUST – Stavanger museum: Rehabilitering og utvidelse med nytt inngangsparti pluss eventuell ombygging av dagens teaterbygg for gjenbruk til museumsformål (ikke avklart)
- MUST – Stavanger maritime museum: Utvidelse med nye lokaler i Nedre Strandgt. 21 (oppstart av rehabilitering innarbeidet i handlings- og økonomiplan 2013-2016)
- MUST – Stavanger skolemuseum: Nytt lokale
- MUST – Breidablikk: Restaureringsplan er utarbeidet
- MUST – Stavanger kunstmuseum: Nye utstillingssaler, utvidelse av magasin, kunstlaboratorium
- Rogaland Teater – oppgradering av dagens bygg med brannsikring, rømningsveier og universell utforming
- Rogaland Teater – nytt teaterhus
- Rogaland kunstsenter – rehabilitering av nåværende lokale på Nytorget, eventuelt flytting til nytt lokale
- Kulturbanken (tidligere Norges Bank-bygget) – rehabilitering, med mulig etablering av Kiellandsenter/litteraturhus
- Studentersamfunnet Folken – oppgradering av scene, publikumsarealer og kafé
- Vålandstårnet – fullstendig rehabilitering
- Engøyholmen Kystkultursenter – ny heis Natvigs Minde
- Norsk Oljemuseum – nytt museumsmagasin i Dusavik
- Stavanger kulturskole – utvidelse av kapasiteten i bydelene
- Metropolis – utvidelse av ungdommens kulturhus på Nytorget
- Stavanger Kunstforening – rehabilitering av hele bygget
- Stavanger Domkirke – løpende vedlikeholds- og restaureringsbehov
- St. Johannes kirke – oppussing av kjøkken i menighetsdelen
- Kongsgt. 47-49 – framtidig kulturarena?

Merk at enkelte prosjekter omtalt i kapittel 4 ikke er tatt med på listen da de allerede er finansiert, for eksempel Stavanger Forums nye utstillingshall/konsertarena, eller fordi kommunen ikke er eier, for eksempel utvidelsen av Arkeologisk museum, Universitetet i Stavanger (statlig).

Det presiseres også at prosjektene som her er kategorisert som «foreløpig uprioritert» ikke er uviktige, bare at de i denne omgang ikke har nådd opp i prioriteringen.

5.2.5 Planrevisjon i neste kommunevalgperiode – fra uprioritert til prioritert prosjekt?

For noen av de foreløpig uprioriterte prosjektene står det på pengene – utredninger og prosjektering er gjennomført. For andre gjenstår mye før de er «modne» – vurdering av publikumsgrunnlag, arealbehov og romprogram, prosjektering, avklaringer om samarbeidspartnere og mulige finansieringskilder osv. Nedenfor kommenteres noen av prosjektene nærmere. I tillegg problematiseres dagens og framtidens kapasitetsutnyttelse, samt at utradisjonelle kulturarenaprojekter etterlyses!

5.2.5.1 Nye Tou, byggetrinn 2

Hele Nye Tou-prosjektet er prioritert som hovedinnsatsområde i kommunedelplanen for kunst og kultur, se tekstboks s. 26. Mens byggetrinn 1 i hovedsak omfatter *produksjonslokalene* atelierhus og øvingsfellesskap for rytmisk musikk, omfatter byggetrinn 2 *formidlingsdelen* av prosjektet – rehabilitering av dagens Tou Scene med ny scene, kunsthall, ny kafé, nytt inngangsparti m.m., se www.stavanger.kommune.no/nyetou. Det legges til grunn at prosjektet står fremst i køen etter 2016.

5.2.5.2 Nye visningssteder for samtidskunst/kunsthaller

Mulighetsstudien Nye Tou viser bruk av øllhallene som kunsthall, se www.stavanger.kommune.no/nyetou. Hallene vil opplagt kunne bli et velegnet og særpreget sted for visning av samtidskunst. Lokalisert i samme bygg som atelierhuset, vil Nye Tou med dette kunne få så vel produksjons- som formidlingslokaler for visuell kunst/samtidskunst av god kvalitet.

Stavanger kommune har i det senere vært i forhandlinger om overtakelse av Stavanger kunstforenings lokaler i Madlaveien 33, hvor Stavanger kunstmuseum (MUST) har vært tiltenkt ansvar for drift av lokalene som kunsthall. Kunstforeningen har imidlertid høsten

2012 valgt å trekke seg fra videre forhandlinger. Den videre utvikling av lokalene er således usikker.

5.2.5.3 Kiellandsenter/litteraturhus

Formannskapet behandlet høsten 2009 *Forprosjekt Kiellandsenter* (Soland-rapporten, sak 3200/09), og vedtok at «det etableres et Kiellandsenter i Stavanger som også blir et litteraturhus», at «videre utredning av Kiellandsenteret i et eventuelt nytt eget bygg må ses i sammenheng med kommunens planlagte kulturarenaplan» og at «ansvar og drift av Kiellandsenteret i første fase (skal) knyttes opp mot Sølvberget.»

Som beskrevet i kapittel 1.3.5, stod en i utgangspunktet overfor tre lokaliseringalternativer: Kiellandsenter/litteraturhus i 1) Sølvberget, Stavanger kulturhus, 2) Kulturbanken (Norges Bank-bygget), 3) annet lokale.

Parallelt med siste del av kulturarenaplanprosessen er det i 2012 gjennomført en oppsummering og vurdering av Sølvbergets Kiellandsenter/litteraturhus-prosjekt. Formannskapet behandlet saken i oktober (sak 212/12), og vedtok å videreføre prosjektet til 2016, at det i løpet av prosjektperioden skal utarbeides et skisse-/forprosjekt for rehabilitering av Kulturbanken der en viser en mulig innpassing av et Kiellandsenter/litteraturhus i deler av bygget, og at senterets framtidige innhold og profil, organisering og finansiering må tydeliggjøres og avklares. Formannskapet har med dette pekt ut lokaliseringalternativ 2 som det foretrukne.

5.2.5.4 Museumsprosjekter i kø

I handlings- og økonomiplan 2013-2016 er det avsatt 18 millioner kroner til rehabilitering av Holmeegenes fram til 2015. Det er tidligere bevilget 2 millioner til prosjektet. Videre er det avsatt 4 millioner i 2014 til nytt tak på Stavanger maritime museum (MUST) sitt lokale i Nedre Strandgt. 17. Det er nylig også bevilget 3 millioner til renovering av første etasje av det maritime museets lokale i Nedre Strandgt. 21, med etablering av ny inngang og resepsjon.

Som beskrevet i kapittel 4, har MUST meldt inn omfattende behov for oppgradering/rehabilitering og nybygg til sine museumsanlegg:

- Stavanger museum: Rehabilitering og utvidelse med nytt inngangsparti pluss eventuell ombygging av dagens teaterbygg for gjenbruk til museumsformål (ikke avklart).
- Stavanger maritime museum: Utvidelse med nye lokaler i Nedre Strandgt. 21, jf. ovenfor.
- Norsk grafisk museum: Nytt lokale. Må ut av dagens lokale i Sandvigå 24.

- Stavanger skolemuseum: Nytt lokale.
- Breidablikk: Restaureringsplan er utarbeidet.
- Stavanger kunstmuseum: Nye utstillingssaler, utvidelse av magasin, kunstlaboratorium m.m.

Kun ett av disse – nytt lokale til Norsk grafisk museum – er prioritert i første del av planperioden, jf. ovenfor.

MUST var tidlig ute med et fyldig og godt innspill til kulturarenaplanen, med beskrivelser av nevnte prosjekter. Det etterlyses imidlertid et strategidokument som viser hvilket/hvilke prosjekt museet mener må realiseres på kort sikt, hva som bør tas på mellomlang sikt og hva som søkes realisert mot slutten av planperioden, for eksempel som byjubileumsprosjekt.

Norsk Oljemuseum mangler fremdeles fullfinansiering av sitt prosjekterte museumsmagasin i Dusavik, med en kostnadsramme på 50 millioner kroner eks. mva. Stavanger kommune har allerede bidratt til prosjektet ved å stille tomt til disposisjon. Dette er i søknad om finansieringstilskudd til staten anslått til en verdi av 6 millioner kroner. I tillegg har Statoil sagt seg villig til å bidra med 10 millioner. Så langt har ikke staten ved Olje- og energidepartementet prioritert prosjektet i sine budsjetter.

5.2.5.5 Kapasitetsutnyttelse i eksisterende anlegg

Når spørsmålet om prioritering av midler til rehabilitering og utbygging av anlegg innenfor en samfunnssektor settes på dagsorden, dukker gjerne spørsmålet om dagens kapasitetsutnyttelse opp. Er alle anlegg allerede fullt utnyttet, eller kan en redusere prioriteringslisten ved heller å legge noen av de eksisterende anleggene bedre til rette for økt utnyttelse?

Denne problemstillingen ble adressert i registreringen av kulturarenaene, der en etterspurte beleggspresent. Men her er tilbakemeldingene så mangetydige, og til dels fraværende, at det ikke har latt seg gjøre å oppsummere dette for hele undersøkelsen eller de store kategoriene. Det kan skyldes mangler ved spørreskjemaet, men er uansett en problemstilling som det i noen tilfeller kan være aktuelt å undersøke nærmere. På den annen side er det selvsagt slik at ledig kapasitet ved noen typer arenaer ikke vil være til hjelp for brukergrupper som trenger andre typer arenaer. Satt på spissen: For et rockeband på let etter øvingslokale hjelper det ikke om et av galleriene skulle ha noe ledig kapasitet.

Motsatt kan det tenkes at ledig kapasitet innenfor en samfunnssektor ikke «ses» eller etterspørres av aktører innenfor en annen sektor. Som nevnt et par steder ovenfor, er det interessant at undervisningssektoren

lokalt de senere år har bygget nye skolebygg (i Bjergsted og i Sandnes) med så vel scener som topp øvingsfasiliteter. Skulle det på sikt – når byggene er tatt ordentlig i bruk og er innkjørte – vise seg at eventuell ledig kapasitet ved disse (utover bruken til undervisningsformål) ikke utnyttes av det lokale kulturliv på grunn av *strukturelle forhold* – eierskap, leieforhold og tekniske krav –, burde det være i kommunens (og fylkeskommunens) interesse å drøfte disse utfordringene før en vurderer investering i ytterligere nye anlegg.

5.2.5.6 Etterlysning: Utradisjonelle løsninger – samlokalisering og sambruk

Gitt forutsetningene som er lagt til grunn ovenfor om kommunens økonomiske handlingsrom de kommende år, og gitt den lange listen av uprioriterte prosjekter, bør det undersøkes hvilke muligheter som kan tenkes for utradisjonelle, nye og spenstige forslag til samlokalisering og gjerne sambruk på tvers av fag-, sektor- og kanskje, kommunegrenser. Med utradisjonelle og spenstige forslag siktes det også for eksempel til gjenbruk av bygninger og anlegg som tidligere er benyttet til annet formål.

Men først: Forskjellige kunstneriske uttrykk har ulike behov og krav til bygg og anlegg; det finnes flere eksempler på «lapskaus»-løsninger i kultur-Norge, med scener eller utstillingssaler som ikke er tilfredsstillende for noen.

Likevel: For noen av prosjektene på listen, ikke minst de som er på et forholdsvis tidlig stadium, og gjerne av en viss størrelse, bør det være mulig i alle fall å *vurdere* samlokalisering med andre, og kanskje sambruk av tekniske fasiliteter og publikumsfunksjoner. Tankeeksperiment: Når Barnemuseet nå er flyttet inn hos Stavanger museum i Muségt., kan visjonen om den nye museumsparken også inkorporere andre institusjoner og tilbud rettet mot barn og barnefamilier, slik at et besøk i parken i framtiden kan inneholde et mangfold av aktiviteter og opplevelser – der kanskje ikke alle er museale? Og når teateret nå arbeider med visjon og planer for et nytt teaterbygg, kan andre institusjoner og publikumsrettede tilbud knyttet til formidling av ordet tenkes samlokalisert?

Det legges til grunn at denne typen samlokaliserings-/sambruksprosjekter, der fellesskapet vil kunne gi faglige, publikumsmessige og økonomiske gevinster, prioriteres høyt ved kommende planrevisjoner, jf. kapittel 1.5.

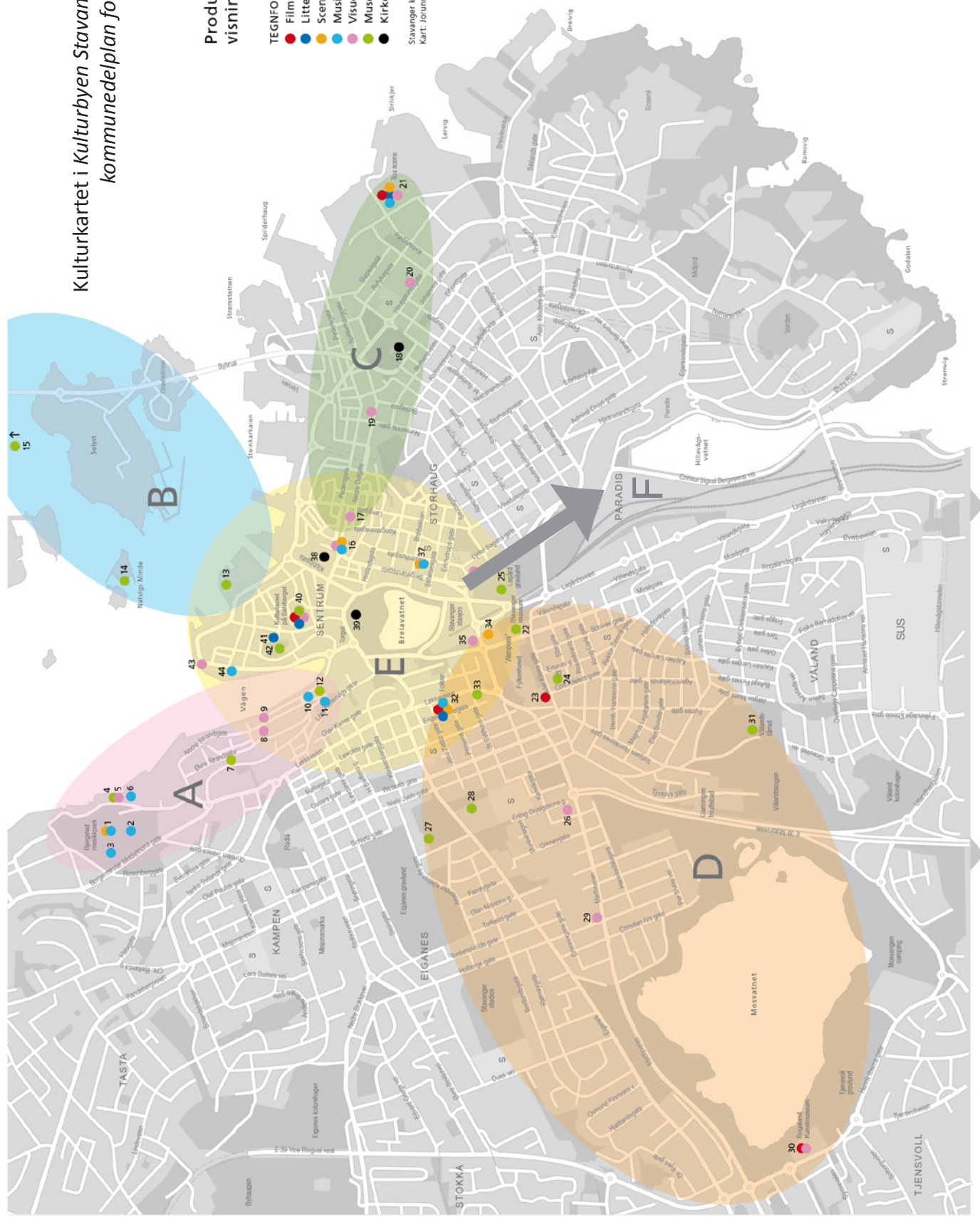
Kulturkartet i Kulturbyen Stavanger 2010-2017 - kommunedelplan for kunst og kultur

Produksjons- og visningssteder

TEGNFORKLARING

- Film
- Litteratur
- Scenekunst
- Musikk
- Visuell kunst
- Museum/kulturarv
- Kirke

Stavanger kommune, Kultur og byutvikling
Kart: Jorunn Instand, 13.05.08

Internasjonalt hus

Universitetet i Stavanger – Campus

Kulturakser: A. Bjergsted – Indre Vågen B. Kulturhistorisk havnelandskap C. Nytorget – Stavanger Øst D. Kunst, kulturarv, rekreasjon E. Sentrum F. Sentrum - Paradis

5.3 Kulturakser og tyngdepunkter

På kulturkartet i kommunedelplanen for kunst og kultur (se forrige side) er akser og tyngdepunkter med hensyn til produksjons- og visningssteder for kunst og kultur tegnet inn for å få tydelig fram mønstre i Stavangers kulturelle infrastruktur og forbindelseslinjene mellom de ulike arenaene.

Kulturkartet viser følgende kulturakser:

- A. Bjergsted – Indre Vågen
- B. Kulturhistorisk havnelandskap
- C. Nytorget – Stavanger Øst
- D. Kunst, kulturarv, rekreasjon
- E. Sentrum

En mulig supplerende akse F kan tenkes fra sentrum til Paradis. Med det vil det siste «bladet» i «blomsten» på forrige side være på plass. Etter at godsterminalen i Paradis ble lagt ned og flyttet til Ganddal for noen år siden, har kunstnerne – som alltid – «rykket inn» og overtatt eldre og forholdsvis rimelige lokaler – enn så lenge. Men selv om disse på sikt skal rives, og selv om foreliggende planer legger vekt på etablering av kontorarbeidsplasser i området – for å bygge opp om kollektivtrafikkårene –, bør Paradis, og aksens sentrum – Paradis, også i framtiden være attraktiv med tanke på etablering av kulturvirksomhet.

I arbeidet med kommunedelplanen ble det også snakket om «den store kulturtrekanten»:

Bjergsted kulturpark (A) → Tou Scene (C) → Stavanger kunstmuseum (D), og «den lille kulturfirkanten» rundt Breiavatnet: Sølvberget/Arneageren → Folken → Rogaland Teater/Stavanger museum → Rogaland kunstsenter/Nytorget. I tillegg inngår som kjent en rekke kulturarenaer, særlig i kategori E, i det som gjerne omtales som «lysløypa» rundt Vågen.

Denne typen språklige termer avspeiler ikke bare virkeligheten, men er også med på å forme den. Og kommunedelplanens definerte og viste kulturakser skal også virke som rettesnor for framtidig planlegging og utbygging av byens kulturelle infrastruktur, som skal bygge opp om de samferdsels- og bevegelsesmønstre som den overordnede by- og regionalutviklingen legger opp til, jf. kapittel 1.

Plassert inn i denne sammenhengen, vil de prioriterte kulturarenaprojektene, jf. ovenfor, bygge opp om og forsterke tyngdepunktene i Bjergsted (ny bruk av den tidligere utenriksterminalen) og Stavanger Øst (med nytt atelierhus og nytt øvingsfelleskap for rytmisk musikk som del av Nye Tou), samt aksens fra Bjergsted via sentrum og Nytorget til Stavanger Øst.

Når det gjelder de prioriterte utendørsanleggene, vil to styrke kulturakse sentrum (oppgradering av Kjer-ingholmen og Valbergparken), mens to ligger utenfor de definerte kulturaksene (Lassa idrettspark og Vaulen friområde).

Fire kulturarenaprojekter vil på sikt i betydelig grad kunne virke formende for byutviklingen og publikums bevegelsesmønstre. Det gjelder Rogaland Teaters nybygg, Stavanger museum (MUST) sin plan for museumsparken, inkludert eventuell gjenbruk av dagens teaterbygg til museumsformål, Stavanger kunstmuseum (MUST) sitt byggeprosjekt og Nye Tou. Av disse er det bare første byggetrinn av sistnevnte som er prioritert i perioden 2013-2016 i denne planen, jf. ovenfor.

Rogaland Teater er som kjent godt i gang med planleggingen av ønsket nybygg. Behov og visjon er nedfelt i dokumentet «Rogaland Teater mot 2020», som formannskapet avga høringsuttalelse til høsten 2011 (FSK-sak 225/11). I saksframlegget heter det:

«Avklaring av framtidig plassering gjennom overordnede planprosesser og en eventuell oppfølgende reguleringsplanprosess, er et omfattende arbeid som tar tid. Og i dette tilfellet vil det være viktig å vurdere plassering ut fra byggets arealmessige og volummessige omfang, hvor og hvordan det kan innpasses i forhold til eksisterende bebyggelse, behov for uteareal og forbindelse med eksisterende uterom/steder, avstand til kollektivtrafikkpunkter og parkeringsplasser osv. På denne bakgrunn er det viktig at anslag over arealbehov (inne og ute) og bygningsvolum oversendes kommunen tidlig i prosessen.»

Så vel arbeidet med dette kulturarenaprojektet som de øvrige, vil være et viktig underlag for det pågående arbeidet med revisjon av kommunedelplan sentrum. I denne sammenheng vil det være interessant å se på mulighetene som åpner seg når større infrastrukturprosjekter som Ryfast på sikt vil friggi store, sjønære arealer i sentrum, arealer som i dag brukes til ferje-/båttrafikk.

Vedlegg

- 1 Arenaoversikt – liste over kulturarenaer som inngår i registreringen
- 2 Oppsummering av registreringsarbeidet for kulturarenaer kategori A og B. Rapport fra Urban Sjøfront AS og LÉVA Urban Design AS

Arenaoversikt – liste over kulturarenaer som inngår i registreringen

Kategorier:

- A. Kulturbygg der kommunen er eier og/eller yter årlige tilskudd. 43 stk.
- B. Bydelshus og skoler som fungerer som arena for kulturlivet. 13 stk.
- C. Utendørs kulturarenaer. 29. stk.
- D. Kulturarenaer i nabokommunene med en regional funksjon. 6 stk.
- E. Bygg i privat eie som fungerer som arena for kulturlivet. 28 stk.

Hovedfunksjoner:

- Musikk
- Scenekunst
- Visuell kunst
- Film
- Litteratur
- Museum/kulturarv
- Multifunksjonell arena
- Bydelshus/forsamlingslokale
- Kirke

Foto: Stavanger kommune

Kategori A	Hovedfunksjon
Arkeologisk museum, Universitetet i Stavanger (UiS)	Museum/kulturarv
Bethel	Bydelshus/forsamlingslokale
Breidablikk, MUST	Museum/kulturarv
Engøyholmen Kystkultursenter	Museum/kulturarv
Engøyholmen Kystkultursenter avd. Natvigs Minde	Museum/kulturarv
Frida Hansens hus	Museum/kulturarv
Frue Kirke (Hetland kirke)	Kirke
Grafisk Verksted	Visuell kunst
Holmeegenes, MUST	Museum/kulturarv
Jernaldergarden, Arkeologisk museum, UiS	Museum/kulturarv
Kulturbanken, Sølvberget KF (Norges Bank-bygget)	Multifunksjonell arena
Ledaal, MUST	Museum/kulturarv
Metropolis	Multifunksjonell arena
Nedre Strandgt. 89 (tidl. Utenriksterminalen)	Scenekunst
Norsk barnemuseum, MUST	Museum/kulturarv
Norsk grafisk museum, MUST	Museum/kulturarv
Norsk hermetikkmuseum, MUST	Museum/kulturarv
Norsk Lydinstitutt	Museum/kulturarv
Norsk Oljemuseum	Museum/kulturarv
Norsk Utvandrersenter	Museum/kulturarv
Rogaland Kunstsenter	Visuell kunst
Rogaland Teater	Scenekunst
Sandvigå 24	Visuell kunst
Sandvigå 27	Multifunksjonell arena
SF Kino Stavanger	Film
St. Johannes kirke	Kirke
St. Petri kirke	Kirke
Stavanger bibliotek, Sølvberget KF	Litteratur
Stavanger Domkirke	Kirke
Stavanger Forum	Multifunksjonell arena
Stavanger Konserthus – Kuppelhallen	Musikk
Stavanger Konserthus – Nytt konserthus	Musikk
Stavanger Kunstforening	Visuell kunst
Stavanger kunstmuseum, MUST	Visuell kunst
Stavanger museum, MUST	Museum/kulturarv
Stavanger sjøfartsmuseum, MUST	Museum/kulturarv
Stavanger skolemuseum, MUST	Museum/kulturarv
Studentersamfunnet Folken	Musikk
Sølvberget Galleri, Sølvberget KF	Visuell kunst
Sørmarka Arena	Multifunksjonell arena
Tou Scene / Nye Tou	Multifunksjonell arena
Valbergtårnet	Museum/kulturarv
Vålandstårnet	Museum/kulturarv

Kategori B	Hovedfunksjon
Kunstscolen i Rogaland	Skole
Stavanger kulturskole – nybygget	Skole
Stavanger katedralskole MDD, Bjergsted	Skole
UiS, Institutt for musikk og dans, Bjergsted	Skole
Bekkefaret bydelshus	Bydelshus/forsamlingslokale
Eiganes nærmiljøsender	Bydelshus/forsamlingslokale
Gausel bydelshus	Bydelshus/forsamlingslokale
Madla bydelshus	Bydelshus/forsamlingslokale
Midjord bydelshus	Bydelshus/forsamlingslokale
Sunde/Kvernevik bydelshus	Bydelshus/forsamlingslokale
Tasta bydelshus	Bydelshus/forsamlingslokale
Tjensvoll bydelshus	Bydelshus/forsamlingslokale
Øyahuset, Hundvåg	Bydelshus/forsamlingslokale

Kategori C
Arneageren
Bjergstedparken
Byparken
Domkirkeplassen
Emmaus
Forus Travpark
Godalen
Hillevåg torg
Hundvåg torg
Kiellandhagen
Kjeringholmen
Lassa idrettspark
Lervigstunet
Lundsneset
Mosvannsparken
Møllebukta
Nytorget (inkl. Pedersgt.)
"Sjøparken"
Skagenkaien
Stavanger konserthus' utendørsamfi
"St. Petri-plassen / Aftenbladet"
Strandkaien
Torget (ikke inkl. kaiene)
Valbergparken
Vannassen
Vannassen sirkusområde
Vaulen friområde
Viking stadion
Øvre Holmegate

Kategori D	Hovedfunksjon
KINOKINO – senter for kunst og film, Sandnes	Visuell kunst
Sandnes kulturhus	Multifunksjonell arena
Vitenfabrikken, Jærmuseet, Sandnes	Museum/kulturarv
Vågen videregående skole, Sandnes	Skole
Sola kulturhus	Multifunksjonell arena
Tungenes fyr, Randaberg	Museum/kulturarv

Kategori E	Hovedfunksjon
Atlantic Hall, Radisson Blu Atlantic Hotel	Multifunksjonell arena
Bøker & Børst	Multifunksjonell arena
Café Sting	Multifunksjonell arena
Cementen	Musikk
Checkpoint Charlie	Musikk
Chevy's	Musikk
Gaffel & Karaffel	Multifunksjonell arena
Galleri Amare	Visuell kunst
Galleri Brandstrup	Visuell kunst
Galleri Holmen	Visuell kunst
Galleri Koll	Visuell kunst
Galleri Mollerin	Visuell kunst
Galleri Opdahl	Visuell kunst
Galleri Sult	Visuell kunst
Hall Toll	Musikk
IMI Forum	Musikk
Kult.kafeen	Multifunksjonell arena
Kunstgalleriet	Visuell kunst
Martinique	Musikk
Neo galleri & studio	Visuell kunst
Norsk Fransk Kultursenter	Multifunksjonell arena
Onkel Klaus	Musikk
SAS-kjelleren, Radisson Blu Royal Hotel	Multifunksjonell arena
Skur 2	Multifunksjonell arena
Stavanger Hall, Clarion Hotel Stavanger	Multifunksjonell arena
Stavangeren	Multifunksjonell arena
Stills	Multifunksjonell arena
Vaux's Galleri	Visuell kunst

**Oppsummering av registreringer for kulturarenaer i kategori A og B.
Rapport fra Urban Sjøfront AS og LÉVA Urban Design AS**

Prioriterte kulturarenaprojekter i Stavanger 2013-2016

Kulturbygg:

- **Atelierhus**, som del av Nye Tou
- **Øvingsfellesskap for rytmisk musikk**, som del av Nye Tou
- **Prøvelokale for dansekunst***, i den tidligere utenriksterminalen i Nedre Strandgt. 89, alternativt som del av Nye Tou eller annet sted
- **Ny mellomstor scene for musikk og fri scenekunst***, i den tidligere utenriksterminalen, alternativt annet sted
- **Nytt lokale til Norsk grafisk museum, MUST – Museum Stavanger**

De tre førstnevnte prosjektene utgjør «produksjonsløftet»

Utendørs kulturarenaer:

- **Lassa idrettspark**
- **Vaulen friområde**
- **Kjeringholmen**
- **Valbergparken**

** I femårsperioden 2013-2017, jf. bystyrets vedtak*